Ազգ
Azg
armenian daily
22 ՄԱՐՏ 1996, ՈՒՐԲԱԹ # 54 (1060)

Սելեզնյովը ստորագրել է ոչ այն փաստաթուղթը, որը քվեարկվել է Դումայում

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՄԱՐՏ, ՓԱՍՏ: Բելովեժյան համաձայնագրերը չեղյալ հայտարարելու մասին ՌԴ Պետդումայի ռուսական ծայրահեղ բարձրացած աղմուկին զուգահեռ բացահայտվում են նոր մանրամասներ և անհայտ մանրամասներ: Այսպես, ռուսական աղբյուրին բերված մեկը այս օրերին հրապարակվել ռուսական մամուլ, ասվում է, որ Պետդումայի խոսնակ Գենադի Սելեզնյովը ստորագրել է ոչ այն փաստաթուղթը, որին կողմ քվեարկեց պատգամավորների մեծ մասը: Բանն այն է, որ ստորագրելուց առաջ խոսնակը անհրաժեշտ չի համարել լրացումներ կատարել ռուսական մեջ: Եվ թեև նշված լրացումները տեխնիկական բնույթի էին, այ նշանակալից փոփոխություն է, ներառվել և ռուսական վերաստորագրությունը, և որոշ կետեր: Միաժամանակ, Պետդումայի կանոնակարգի համաձայն, նման լրացումները ինչպես նույն կանոնակարգի խախտում են և պետք է համաձայնեցվեն պատգամավորների հետ: Այժմ այնից հետո դեպքերը եզրակացնում են, որ եթե այսօր հանգամանք է ողջ իրավական ուժ չունեցող, արդեն քվեարկված փաստաթղթում լրացումներ կատարել, ապա վաղը նման լրացումներ կարելի երկրի ներքաղաքական և արտաքին կյանքին առնչվող փաստաթղթերում:

Տիկին Փրանս դը Հարթինգի հրաժեշտի խոսքն ուղղված հայ ժողովրդին

Վերջին անգամ ձեր առաջին դեսպանը դիմում է ձեզ, շատ սիրելի հայեր:

Շատ քիչ իմանալով ձեր երկրի մասին՝ աշունինս և ես ժամանեցինք Երևան, այսօր՝ ճիշտ չորս տարի առաջ մենք մեզ համար հայտնաբերեցինք ձեր ազգը: Մենք ձեզ շատ սիրեցինք և ուղեկցեցինք ձեզ ճանապարհի մի փոքր հատվածի ընթացքում: Մենք շատ ենք կիսել ձեր հոգսերը, հույզերը, երբեմն էլ ձեր ընթացքը, ձեր հույսերն ու երազները:

Գիտեմ, կարևորը միմյանց լսելն էր: Դա դիվանագետների արհեստի հիմքն ու ազնվագույն պահանջն է՝ իր ամբողջ վեհությամբ:

Չարկավոր էր հասկանալ, հասկանալ ձեզ՝ Արևմտյան Եվրոպայից խորապես տարբերվող աշխարհագրական և մարդկային ենթատեքստում, որտեղից և գոյացավ այն ծառայը, որն ինձ ոգեշնչում էր շրջելու ձեր երկրով, մոտիկից ծանոթանալու տարբեր մասնագիտական և սոցիալական միջավայրերի, տարբեր քաղաքական խմբավորումների հետ, ի հայտ բերելու խնդիրները, դառնալու դրանց լուծման հնարավորությունների մասին: Ամենուրեք ինձ դիմավորեցին ու լուսաբանեցին՝ սահմանների վրա, ֆերմաներում, գործարաններում (գործող կամ չգործող), համերգային դահլիճներում և ցուցասրահներում, գիտահետազոտական ինստիտուտներում, հիվանդանոցներում, վանքերում...

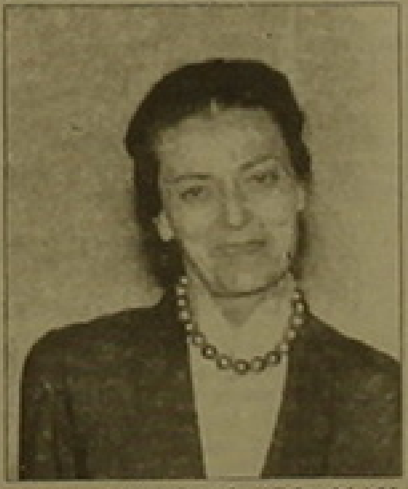

Տես # էջ 2

Վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը մեկնեց Ֆրանսիա

Մարտի 22-ին երևանից Փարիզ մեկնեց Հայաստանի Հանրապետության կառավարական պատվիրակությունը վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի ղեկավարությամբ: Պատվիրակության կազմում են ՀՀ էկոնոմիկայի նախարար Վահրամ Ավանեսյանը, ՀՀ ներքին գործերի նախարար Վանո Սիրադեղյանը, ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի և սպորտի նախարար Հակոբ Մովսեսը, ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ղեկավար Վարդան Սարգսյանը:

Պատվիրակությանը նաև խաղաղի Դորբե բանգարանում կմասնակցի «Հայաստան. Ակունքներից մինչև 4-րդ դար» թեմատիկ ցուցահանդեսի բացմանը, կծանոթանա խաղաղի կյանքին: Այնուհետև Հայաստանի պատվիրակները կայցելեն Սարսել, որտեղ կմասնակցեն ԺԱԲ-ի հիմնադրման 50-ամյակին նվիրված հանդիսություններին, հանդիպումներ կունենան հայկական համայնքի ներկայացուցիչների, տեղական իշխանության ղեկավար այրերի հետ:

Հրանտ Բագրատյանի Փարիզում գտնվելու ժամանակ նախատեսվում է նրա հանդիպումը Ֆրանսիայի Հանրապետության վարչապետ Ալեն Ժյուպեի հետ: Ինչպես հայտնեցին կառավարության մամուլի ծառայությունից, նախատեսված են վարչապետի և կառավարական պատվիրակության մյուս անդամների հանդիպումներ ֆրանսիական մի շարք խոշոր ընկերությունների ղեկավարների հետ, այցելություն Փարիզյան ակումբ և այլն:

«Լրագիրն» ընդդեմ արդարադատության նախարարության դատը... կորել է

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՄԱՐՏ, ՓԱՍՏ: «Լրագիրն» ընդդեմ արդարադատության նախարարության առաջին կողմի գանգատի համաձայն այսօր նախատեսված դատավարությունը... կորել է: Նման եզրակացության եկանք Սպանդարյանի շրջանի ժողդատարանից տեղեկացանք, որ գանգատարկված գործը լսվելու է Գերագույն դատարանում, ուր և այցելեցինք: Կեսօրին մոտ դատարանի և ոչ մի դահլիճում նման գործ չէր լսվում:

ԱՄՆ նոր 100 դոլլարանոցները մարտի 25-ից շրջանառության մեջ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոր դիզայնով 100 դոլլարանոցները, ԱՄՆ ֆեդերալ ռեզերվային համակարգից ստացված հաղորդման համաձայն, այս համակարգի կողմից շրջանառության մեջ կդրվեն 1996թ. մարտի 25-ին:

Ի տարբերություն հին դիզայնով 100 դոլլարանոցների, որոնց պաշտպանվածությունը թույլ էր և խոցելի, նորերի պաշտպանական հատկանիշները առավել կատարելագործված են և կոչված են կանխելու դրանց կեղծման փորձերը: Հին 100 դոլլարանոցների արժեզրկում չի նախատեսվում և չի լինի: Շրջանառության մեջ երկուսն էլ հավասարապես կլինեն այնքան ժամանակ, մինչև նախկին 100 դոլլարանոցները, ներառնելով ռեզերվային համակարգ, աստիճանաբար կփոխարինվեն նորերով: Ժամկետային սահմանափակում չկա: Ինչպես տեղեկացրին ՀՀ ԿԲ-ից, էմիսիայի իրավունքը և նոր 100 դոլլարանոցների բողոքարկումը ԱՄՆ ֆեդերալ ռեզերվային համակարգինն են և ՀՀ տարածքում գործող բոլոր բանկերը նախկին 100 դոլլարանոցը շրջանառության մեջ մնալու խնդրում պարտավոր են ընդունել սկզբում նրանց կողմից հաստատված դրույթներ: 50 և այլ դոլլարանոցների փոխարինումը նորերով շարունակվելու է հաջորդ տարիներին ըստ անվանական արժեքի նվազման:

ԱՄՆ-ը խթանում է ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործընթացը

ԱՆԿԱՐԱ, 20 ՄԱՐՏ, «ԺԱՄԱՆԱԿ»: Ինչպես հայտնի է, Մ. Նահանգների պետքարտուղարի տեղակալ Ստրոբ Թալբոթն անցյալ շաբաթ այցելել էր Ռուսաստան, Հայաստան, Ադրբեջան և Թուրքիա: Անկարայում նա առավելապես քննարկել է կասպյան նավթի արտահանման և փոխադրության վերաբերող հարցեր, որոնց ավարտին ինք և խոսակիցները հանգել են այն եզրակացության, որ Բաքու-Ջեյհան նավթամուղ խողովակաշարի կառուցման ծրագիրը կարելի է իրականացնել միմիայն հայ-ադրբեջանական հաշտության պարագայում:

Մինչ այդ, Թուրքիան այս օրերին լուրջ տարակարծություններ ունի ադրբեջանական նավթի շահագործման միջազգային կոնսորցիումի հետ: Վերջինս մերժում է ադրբեջանական նավթը Վրաստանի Սուպսա նավահանգստի ճանապարհով փոխադրելու Անկարայի առաջարկը, գտնելով, որ այն շատ ծախսատար է: Անկարան ցանկանում է նաև մասնակցել Բաքու-Ջեյհան խողովակաշարի կառուցմանը, ինչը նույնպես մերժվում է կոնսորցիումի կողմից: Վերջինս նախընտրում է ռուսական Նովոռոսիյսկ նավահանգիստը, որի շուրջ Բաքուն արդեն իսկ Մոսկվայի հետ կնքել է պայմանագիր:

Համենայնդեպս, առկա տարակարծությունները հարթելու համար ծրագրվում է առաջիկա ամիս հանդիպում ունենալ Լոնդոնում, Բաքվում կամ Անկարայում:

Մինչ այդ, կասպյան նավթի արդյունահանման մասնակից յուրաքանչյուր կողմ այս օրերին աշխատում է դաշնակիցների ներգրավմամբ ուժեղացնել իր դիրքերը արդյունահանման մեծ սակարկությունից առաջ: Անկարան Ադրբեջանի հետ Ռուսաստանը Իրանի: Ինչ վերաբերում է Մ. Նահանգներին, այն ներկայումս ջանք է թափում Բաքու-Ջեյհան նավթուղու կառուցման ծրագրում ներառել նաև Հայաստանը, որի համար էլ աշխատում է լուծել հայ-ադրբեջանական հակամարտությունը: Վաշինգտոնում նախատեսում են, որ ապրիլի կեսերին Մոսկվա կատարելիք այցի ընթացքում նախագահ Քլինթոնը միջուկային զենքերի կրճատման հարցի կողքին քննարկի նաև Լեռնային Ղարաբաղի հարցը: Նույնիսկ նախատեսվում է, որ Քլինթոնը Մոսկվայում մասնակցի համակողմ գագաթաժողովի՝ իր, Ռուսաստանի, Հայաստանի և Ադրբեջանի նախագահների միջև: Ըստ «Ջումհուրիյեթ» թերթի, Ստրոբ Թալբոթն այս հարցն էլ է քննել նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի հետ իր անցկացած հանդիպման ընթացքում:

Ռուսական օդանավերը ռմբակոծում են Չեչնիայի գյուղերը

ՄՈՍԿՎԱ, 21 ՄԱՐՏ, ՆՏ-AFP: Հինգշաբթի օրը ռուսական ռազմական օդանավերը սկսել են հարավային Չեչնիայի մի շարք գյուղերի ռմբակոծությունները, որտեղ մեկ ամիս տևած ծանր մարտերը փախստականներին ստիպել են հեռանալ: Ռմբակոծվել են Սամաշկի, Օրեխովո, Բամուտ, Ալխազուրովո և Կոմսոմոլսկոյե գյուղերը: Ռուս Մարտանի շրջանային ադմինիստրացիայի ղեկավարի տեղակալ Ալի Յաղաևը ասել է, որ ռուսական ռմբերից վիրավորված 10 խաղաղ բնակիչներ տեղափոխվել են շրջանային հիվանդանոց:

Ինչպես երեկ հայտնել է Բժիշկներ առանց սահմանի կազմակերպության խումբը, անցած երկու շաբաթների ընթացքում արևմտյան Չեչնիայից ավելի քան 20.000 նոր փախստականներ հասել են հարևան Ինգուշեթիա: Ռուսական հեռուստատեսությամբ հաղորդվել է, որ Ինգուշեթիայի պաշտոնյաներն ասել են, որ արևմտյան Չեչնիայից իրենց մոտ արդեն էին մոտ 50.000 փախստական: Սամաշկի գյուղի ծերերը, որոնք հասել են Գրոզնի, ասել են, որ ավելի քան 600 մարդ է զոհվել այդ գյուղի ռմբակոծության ժամանակ: Քանի որ այդ տարածքը շրջապատված է զորքով, այս փաստը չի կարող ստուգվել:

ԱՄՆ. Անօրինական ներգաղթողների երեխաներին դպրոց չեն ընդունելու

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 21 ՄԱՐՏ, ՏԱՍՍ: Մ. Նահանգների Կոնգրեսի ներկայացուցիչների պալատը 163-ի դեմ 257 ձայնով հաստատեց մի օրինագիծ, որը նահանգներում արգելում է ԱՄՆ անօրինական մուտք գործած ներգաղթողների երեխաներին ընդունել պետական դպրոցներ: Օրինագիծը որպես կցորդ մաս է կազմում ավելի մեծ մի նախագծի, որը խիստ սահմանափակվում է Մ. Նահանգներ ներգաղթի արտոնությունները:

Բրիտանական կովերը խուճապի մատնեցին Եվրոպան

ԼՈՆԴՈՆ, 21 ՄԱՐՏ, ՏԱՍՍ: Բրիտանական կառավարությունը պաշտոնապես հաստատեց մի խումբ գիտնականների այն եզրակացությունը, թե ուղիղ կապ կա այսպես կոչված «գիժ կովերի» հիվանդության և մարդկային մահացության 10 դեպքերի միջև: Այսինքն՝ վերջիններս մահացել են հիվանդ կովի միս օգտագործելու հետևանքով: Հայտարարությունը բավարար եղավ, որ խուճապ սերմվի ոչ միայն Անգլիայում, այլև Ֆրանսիայում, Բելգիայում և եվրոպական այլ երկրներում, որտեղ բրիտանական կովի միս է ներմուծվում: Ֆրանսիան, որի ներմուծած մսի չափաքանակի 25-30 տոկոսը ներկրվում է Մեծ Բրիտանիայից, արգելեց կենդանի կամ մորթված անասունների ներկրումը Մեծ Բրիտանիայից: Նրան հետևեց Բելգիան, մինչ Եվրամիության համապատասխան վարչությունը անօրինական համարեց առանձին երկրների նմանօրինակ՝ միակողմանի դիրքորոշումը: Մտավախ հաշվումներով Անգլիան ունի «գիժ կովերի» 150 հազարանոց գլխաքանակ: Հիվանդությունը ծագում է կովերի գլխուղեղի մեջ և քայքայում այն:

Իսրայել. Աջերը միավորվեցին

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 21 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-AFP: Իսրայելի աջ երեք խոշոր ընդդիմադիր կուսակցություններ պայմանավորվել են մայիսի 29-ին կայանալիք ընտրություններին իրենց ձայնը տալ երկրի ներկայիս վարչապետ Շիմոն Պերեսին: Թել Ավիվի հանդիպման ժամանակ տեղի է ունեցել Լիկուդի բլոկի, չափավոր աջ «Ցոմեթ» և «Գեշեր» ցեղերիշխական կուսակցությունների միավորումը: Միավորվելու մասին որոշումը կուսակցությունները կայացրել են Իսրայելում կատարված մի շարք պայթյուններից հետո:

Հակաահաբեկչական նոր գագաթաժողով Վաշինգտոնում

ԱՆԿԱՐԱ, 21 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նախորդ շաբաթ Եգիպտոսում տեղի ունեցած հակաահաբեկչական միջազգային գագաթաժողովի աշխատանքները կշարունակի Միացյալ Նահանգների մայրաքաղաք Վաշինգտոնում: Ըստ «Անատոլու» գործակալության, ԱՄՆ-ի Պետդեպարտամենտի ներկայացուցիչը հայտնել է, որ Վաշինգտոնի ժողովը տեխնիկական բնույթ կունենա: Նրան հրավիրված են այն բոլոր երկրները, որոնք մասնակցել են Եգիպտոսի գագաթաժողովին: Նախատեսվում է, որ հիշյալ գերատեսչականը կկայանա մարտի 28-ին:

Քլինթոնը դատարան «կներկայանա» տեսագրությամբ

Ամերիկյան դաշնային դատավորներից մեկը թույլատրեց նախագահ Քլինթոնին Լիտլ Ռոքի գործով դատարան «ներկայանալ» և վկայություն տալ տեսագրությամբ: Այնուամենայնիվ, դատավորը մերժեց Քլինթոնի փաստաբանի խնդրանքը իր համախոհների ուղղվելիք հարցերի ցանկը նախօրոք ստանալու մասին:

Ալիևը ազատեց 280 կալանավորի

ԲԱՔՈՒ, 21 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նովրուզ մահմեդական տոնի նախօրեին Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիևը հրամանագիր է ստորագրել 280 կալանավորների համաներման մասին: Վերջին կես տարվա ընթացքում դա Ալիևի երկրորդ համաներման ժեստն է: Անցյալ տարվա հոկտեմբերին՝ Պետական անկախության օրվա նախօրյակին նախագահի հրամանագրով համաներում էր շնորհվել 700-ից ավելի կալանավորների:

digitised by A.R.A.R.@

ԹԵՔԵՅԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

Աշխատանքային հարուստ ծրագիր

Օրերս տեղի ունեցավ Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության վարչության հերթական նիստը, վարչության նախագահ Երուանդ Ազատյանի ատենապետությամբ, որտեղ քննարկվեց եւ հիմնականում հավանության արժանացավ 1996 թ. աշխատանքային ծրագիրը, որը ներկայացվեց վարչության փոխնախագահ Հովիկ Գրիգորյանի կողմից: Քննարկման ընթացքում հատկապես աշխույժ խոսակցություն բացվեց այն կետերի շուրջ, որոնք առնչվում էին կոնկրետ գործողությունների՝ գրքերի հրատարակություն, ֆիլմեր, համերգներ, ծառայություններ նախագծեր եւ այլն: Ի թիվս ներկայացված միջոցառումների՝ եղան մի շարք առաջարկություններ, որոնց մեծ մասը հավանության արժանացավ: Դրանցից հատկապես արժանահիշատակ են Վ. Թեքեյանի օր հիմնելու, Թեքեյանի անվ. դպրոցների համար «տարվա լավագույն ուսուցիչ» մրցանակ սահմանելու, գավառի ծննդյան համար Թեքեյանի անվ. դպրոցներին օժանդակելու միջոցներ հայթայթելու առաջարկներ: Որոշվեց հիմնել ՀԹՄՄ ֆոնդ, որը պիտի սատար կանգնի հայրենական մշակույթին: Նշենք, որ հենց նիստի ընթացքում իրենց առաջին ներդրումներն արեցին վարչության անդամները:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ 1997 թ. լրանում է Արշակ Չոպանյանի ծննդյան 125 ամյակը, որոշվեց այժմվանից իսկ նախապատրաստական աշխատանքներ տանել արեւմտահայ մեծանուն գրողի, գրականագետի, հրապարակախոսի, հասարակական գործչի հոբելյանը բարձր մակարդակով անցկացնելու համար: Վերոհիշյալ հարցերի քննարկմանը իրենց առաջարկություններով ակտիվորեն մասնակցեցին վարչության անդամներ Միքվա Կարապետյանը, Էդվարդ Միրզոյանը, Կարեն Դալլաքյանը, Սերգեյ Խուպելյանը, Զուլում Գրիգորյանը եւ ուրիշներ:

Մամլո ասուլիս ներգաղթի թեմայով

ՀՀ սոցապահովության, զբաղվածության, բնակչության տեղաշարժի եւ փախստականների հարցերի նախարարությունում մարտի 22-ին տեղի կունենա մամլո ասուլիս՝ «Ներգաղթը Հայաստանում» թեմայով: Ասուլիսում բացման խոսքով հանդես կգա նախարար Ռ. Բագոյանը, ներածական ելույթներ կունենան Հայաստանում ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչ Ժան-Մարի Լորժեն, ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի ներկայացուցիչ Ռոբերտ Ռոբինսոնը, Հայաստանում ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով գլխավոր հանձնակատարի ներկայացուցիչ Դենիս Նայթիկը եւ ուրիշներ:

Սկիզբը էջ 1

Կարծում եմ մենք իրար հասկացանք: Եւ շատ հուշեր, ջանադրություն վկայություններ եմ կուտակել: Ամենուրեք հիացել եմ ձեր հասարակության հիմնական արժեքներով, առատաձեռնությամբ, համերաշխությամբ, միաժամ լինելու պարզ ու խոր ուրախությամբ, մարդկային սիրով, ֆրանսիական մարդասիրությամբ, դեպի լավը ձգտումով:

Իմ պարտավորությունների առանձնահատուկ մասն էր այն բնագավառների ուսումնասիրությունը, որտեղ հայ եւ ֆրանսիական բարերը նույն իմաստն ունեն՝ աշխատանք, երեխաներ, ընտանիք, բարեկամություն, աղոթք, զարգացման ծարավ, ազգային ինքնություն:

Այլ հասկացությունները ավելի փոխադարձաբար գնահատեցինք, որ մեր երկխոսությունը զուգորդված է եղել ոչ միայն ջերմությամբ եւ սիրով, այլեւ եղել է հուսադրող, լիցքավորող եւ հաճախ բեղմնավորող:

Ամենուրեք, որտեղ ինձ թվացել է, թե իրական կանչ եմ լսել պատասխանելու եմ, երբ հայտնաբերել եմ տագնապներ, ունակություններ, փորձել եմ այնպես անել, որ իմ երկիրը դրանցից օգտվի: Երկար դեռևս էլ եղել է լավ արդյունք եւ առողջ համագործակցություն:

Մեր դիվանագիտության այս գեղեցիկ շենքի դպակերով, որտեղ կուզենայինք ձեզ ավելի շատ թվով եւ հաճախ ընդունել, մեր հարաբերությունների հիմքերն այսօր ամուր են եւ հաստ:

Թող դրանք օգնեն ձեզ պահպանել ձեր անկախությունը, զարգացնելու ձեր ազգային արժեքները դեպի ձեր համաշխարհային ապագայում օգնել փոքր ձեր երկրի եւ մասնակցելու ընդունակությունների հիման վրա, կառուցելու՝ հենվելով վստահության վրա:

ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

Տիկին Փրանս դը Հարթինգի հրաժեշտի խոսքն ուղղված հայ ժողովրդին

մեծ ջանքեր պահանջեցին: Բայց եւ չհուսահատվեցի, ոչ էլ նահանջեցի: ի՞նչ էին նշանակում այստեղ, անցյալում, նաեւ այսօր, այս տարօրինակ արտահայտությունները՝ ծողովրդավարություն, ընտրանքի ազատություն, դեսակեն ծառայություն, առաջնությունների կարգ, բանկային միջնորդություն, իշխանությունների տարանջատում... Թյուրիմացությունները կարող էին բազմաթիվ լինել: Այս բնագավառը սարսափելի բեղմնավոր է:

Կարծում եմ, որ կամաց-կամաց պարզեցի, թե ինչ նորամուծությունների առիթ կարող էին դառնալ այս բառ-ծրագրերը, թե ինչ խոստումների հաղորդիչներ՝ դրսևորմամբ, որ համբերատարությունների կատարվեն հարմարեցման անհրաժեշտ ջանքեր:

Մնում էր բացատրել իմ հայրենաբերումները Ֆրանսիայի պաշտոնավարող անձանց, որպեսզի մեր հարաբերությունները ամրապնդվեն առանց իրականության արդյունքի:

Ամբողջ ուժով ձգտեցի դրանք ֆրանսիացի եւ հայ բոլոր աշխատակիցներիս օգնությամբ, խույս տալով սխալ եւ կեղծ հասկացություններից եւ առավել եւս երկիմաստությունից: Ես հիմնվեցի ձեր եւ մեր արժանիքների վրա, բայց ոչ մի դեպքում այն բանի վրա, ինչը կարող էր մեզ բաժանել:

Սա է պատճառը, որ մենք իրար ճանաչելու ձեր անկախությունը, զարգացնելու ձեր ազգային արժեքները դեպի ձեր համաշխարհի, հետագայում օգնելու ձեր երկրի եւ մասնակցելու ընդունակությունների հիման վրա, կառուցելու՝ հենվելով վստահության վրա:

Ու էլ լինենք իմ առաջինը եւ ես, ուրախությամբ, համարձակվում եմ ասել զուգորդությամբ, կհետեւենք ձեր երիտասարդ պետության ճակատագրին, երբեմն այնքան մոլորեցնող, բայց այնքան հիասքանչ, այնքան փխրուն եւ այնքան դիմացկուն, այնքան վտանգված ու այնքան վճռական:

Չենք մոռանա ձեր մեծ տարեկիցների՝ առաջինը, սերունդներին...

Ու էլ լինենք, այս աշխարհում թե մյուսում, մենք մտքով կմիանանք ձեզ 2001 թվականին, այն մեծ անհերքապաշտելի ընտրության տոնակատարության պահին, մի ընտրություն, որ դուք կատարել եք ուրիշներից շատ առաջ եւ առանց որեւէ մեկի օգնության:

Ցանկության բարեկամներ՝ ծանոթ կամ դրական ծանոթ, եւ երբ իրար չենք ենք մնում բարով: Եվ իսկապես, հետագայում ավելին ի՞նչ կարող ենք անել, քան բարեխոսել ամենաբարձրյալին նրանց մասին, ում սիրում ենք:

Իսկ մինչ այդ՝ կեցցե՝ ազատ Հայաստանը եւ կեցցե՝ հայ-ֆրանսիական բարեկամությունը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Լոս Անջելեսում նշվեց Հայաստանի հյուպատոսարանի տարեդարձը

Լոս Անջելեսում մեծ հանդիսավորությամբ նշվեց Հայաստանի գլխավոր հյուպատոսության հիմնադրման տարեդարձը: Կազմակերպված ընդունելության բացմանը գլխավոր հյուպատոս Արմեն Բայբուրդյանը կատարեց ՀՀ հյուպատոսարանի բարեկամների անունները կրող պատվո հուշատախտակի բացումը: Նա իր ելույթում նշեց, որ Հայաստանի ներկայացուցչությունը կշարունակի արժանի տեղ զբաղեցնել Միացյալ Նահանգների արեւմտյան ափի դիվանագիտական ընտանիքում՝ նպաստելով Հայաստան-Ամերիկա հարաբերությունների զարգացմանն ու ամրապնդմանը: Հանդիսությանը ելույթ ունեցան նաեւ հայ համայնքի ներկայացուցիչներ, որոնք նույնպես կարեւորեցին հյուպատոսարանի դերն ու նշանակությունը: Այս մասին տեղեկացանք ՀՀ ԱԳՆ մամուլի եւ հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունից:

Սերգեյ Ավետիսյանը՝ Ջերմուկում ՀՀ կառավարության ներկայացուցիչ

Երեկ տեղի ունեցած կառավարության նիստում, որը վարում էր վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը, Ջերմուկ քաղաքում ՀՀ կառավարության լիազոր ներկայացուցիչ նշանակվեց Սերգեյ Ավետիսի Ավետիսյանը: Նա կունենա քաղխորհրդի նախագահի լիազորություններ:

ՀԲ նոր պատվիրակությունը կօժանդակի ձեռնարկություններին

Հայաստանում է գտնվում Համաշխարհային բանկի «Ձեռնարկությունների զարգացման ծրագրի» պատվիրակությունը, որը գլխավորում է ՀԲ Եվրոպայի եւ Կենտրոնական Ասիայի 4-րդ դեպարտամենտի ձեռնարկությունների եւ ֆինանսական բարեփոխումների բաժնի ավագ մասնագետ Դեյվիդ Ֆիլիպսը: Պատվիրակությունը հանդիպումներ է ունենում կառավարության եւ գործարար աշխարհի ներկայացուցիչների հետ: Արդյունքում կծրագրավորվի Հայաստանի փոքր, միջին եւ խոշոր ձեռնարկությունների վարկավորման խնդիրը: Ա. Գ.

Երեւանի խաղախաղեսարանում նախատեսվում են կրճատումներ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեւանի խաղախաղեսարանը կունենա երակի փոքր աշխատակազմ, քան նախկին խաղգործկոմը: Շուրջ 960 աշխատողների փոխարեն այստեղ կաշխատի 605 մարդ: Ըստ Երեւանի մարզպետի տեղակալ Գեւորգ Արզումանյանի, այս կրճատումները պայմանավորված են նորաստեղծ խաղախաղեսարանի առավել սեղմ կառուցվածքով: Հայտնի է, որ ներկայումս լուծարված են Երեւանի գործկոմի բոլոր վարչությունները: Փոխարենը խաղախաղեսարանում կգործեն միայն համապատասխան բաժիններ: Քաղախաղեսարանի ենթակայությամբ կաշխատեն նաեւ լուծարված շրջանային 8 գործկոմների փոխարեն կազմավորվող 7 տարածքային բաժինները: Նշված բոլոր բաժինները, ըստ Գ. Արզումանյանի, դեռեւս գտնվում են ձեւավորման փուլում:

ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

Վահան Հովհաննիսյանի եւ մյուսների գործով դատական նիստը կշարունակվի ապրիլի 17-ին

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մարտի 21-ին Վահան Հովհաննիսյանի եւ մյուսների գործով դատական նիստում հերթական անգամ վերանայվեց պաշտպանության կազմը, ոմն լրացուցիչ ժամանակ է պահանջվում գործի նյութերին ծանոթանալու համար:

Ներկայումս 31 մեղադրյալներին պաշտպանում են 15 փաստաբան, 2 հասարակական պաշտպաններ եւ մեղադրյալ Անդրանիկ Համբարձումյանի եղբայրը, ով չունի ոչ միայն մասնագիտական իրավաբանական, այլեւ նույնիսկ բարձրագույն կրթություն:

Պաշտպանությունը չհամաձայնեց դատավոր Դավիթ Ավետիսյանի այն պնդմանը, թե բավական է ծանոթանալ ընդամենը գործի այն հատորին, որտեղ կոնկրետ մեղադրյալի ցուցմունքներն կան: Այդ դեպքում անհնար է իրականացնել լիարժեք պաշտպանություն: Պարզաբանելու համար, թե հատկապես ինչ է առել այս կամ այն մեղադրյալը սխալ պաշտպանյալի դեմ, անհրաժեշտ է ծանոթանալ քրեական գործի բոլոր 20 հատորներին: Հարկավոր է նաեւ ուշադրության առնել, որ մեղադրյալների մեծ մասին մեղադրանքներ են ներկայացված մահապատիժ նախատեսող հոդվածներով: Արդեն միայն այդ հանգամանքը պահանջում է մանրազնին ծանոթանալ գործի նյութերին:

Մեղադրյալ Մանվել Եղիազարյանը պատասխանության միակ մասնակիցն է, որ դեմ արտահայտվեց այդ ժամկետի երկարաձգմանը: «Ես երկար ժամանակ մարտնչել եմ Ղարաբաղում, իսկ այժմ արդեն 8 ամիս է, ինչ գտնվում եմ բանտախցում, որտեղ անտանելի պայմաններ են. խոնավ է, զուգարանի եւ ծխախոտ է փչում: Զզվել եմ եւ ցանկանում եմ շտապ ավարտվի այս գործը», հայտարարեց Մ. Եղիազարյանը:

Մեղադրյալ Արմեն Ռոստամյանը նշեց, որ ինքը եւս կցանկանար ծանոթանալ գործի 20-րդ հատորին, որի մասին բոլորը խոսում են դատարանում, սակայն պաշտպաններից ու մեղադրյալներից ոչ ոք չի տեսել: Բացի այդ, նա ցանկություն հայտնեց ծանոթանալ այն գործի նյութերին, որ միացվել է սկզբի գործին: Դատավորը նկատեց, որ այս գործում չկա միացված, այլ կա անջատված գործ, որը ներկայումս գտնվում է նախաքննության մեջ: Դրան ի պատասխան փաստաբան Տ. Ավետիսյանը հայտարարեց, որ փաստաբան Ռուբեն Ռեստոմյան բողոքել հայտնելու ժամանակ դատավորը նշեց, որ Ռեստոմյան վկա է առայժմ միավորված գործում: Սակայն փաստաբանի բոլոր հակաճառություններ, որ դա ոչ թե միացված, այլ անջատված գործ է, դատավորի կողմից չարժանացան ուշադրության:

Դատարանը որոշում կայացրեց գործին ծանոթանալու համար պաշտպանությանը ժամանակ տալ մինչեւ ապրիլի 17-ը:

Կոմունիստներին հիշում են ախոռներով, պաստառներով, սամգայիթներով

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մարտի 20-ի ռուս երեկոյան Ռուսաստանի հեռուստատեսությունը փաստական ծանրակշիռ նյութերի հիման վրա ներկայացրել է Խորհրդային Միություն կոչված երեւույթի հանցագործությունները: Փաստագրական նյութերն անդրադարձել են անցած 70 տարիների քաղաքացիական կռիվներ, 30-ական թվականների բանտեր ու ախոռներ, 40-ականի համակենտրոնացման ճամբարներ, ստալինյան, բրեժնեւյան, անդրոպովյան բռնություններ, 50-60-ական թվականների Հունգարիա ու Չեխոսլովակիա, 60-80-ական թվականների ռազմական ներխուժումներ ու արտաքսումներ, աֆղանական պատերազմ, խորհրդային «բաջարի» բանակի «սխրագործություններ» Խորհրդային Միության տարածքում, ազգամիջյան բախումներ...

Ներկայացվել են նաեւ Միխայիլ Գորբաչովն ու նրա ժամանակաշրջանը, Սումգայիթը, Բաքվի հայերի ջարդերը եւ Ղարաբաղի պատերազմը:

Փոխանակման կետերով օրական առնվազն կես միլիոն դոլլար է «փոխում»

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կենտրոնական բանկի մամուլի եւ հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունից ստացված տվյալների համաձայն, հանրապետության տարածքում ներկայումս գործում է տարադրամի փոխանակման 1035 կետ: Ամենաշատ փոխանակման կետեր ունեն «Հայագրոբանկը» (166), «Հայխնայբանկը» (130), «Լենդ» բանկը (90), «Արդշինբանկը» (86):

Երբ հաշվի առնենք, որ ԿԲ-ի ուսման համաձայն, փոխանակման կետի նվազագույն օրական շրջանառությունը 500 դոլլար է կամ դրան համարժեք դրամ, ինչը դիտվում է կետի փոխանակման կետի աշխատանքի արդյունավետության ցուցանիշ, ապա կարելի է եզրակացնել, որ հանրապետության տարածքում գործող փոխանակման կետերում օրական շրջանառությունը կազմում է առնվազն կես միլիոն դոլլար:

Հանրահավաք

«Ազգային ուխտ» կազմակերպության նախագահ Ռաֆայել Համբարձումյանի ստորագրությունը կրող թռուցիկից տեղեկանում ենք, որ մարտի 23-ին, ժամը 14-ին Օպերայի հրապարակում կազմակերպվելու է հանրահավաք, որի գերծանրաբեռն օրակարգի վրա կան առավել ծանրակշիռ հարցերի 2 գերփաթեթ՝ սոցիալական հարցեր եւ Արցախի հիմնահարց: Թռուցիկը հայտնում է, որ հանրահավաքը ՀՀ նախագահից պահանջելու է՝ արդարացնել բնակչության նվազագույն զամբյուղը, կիսով չափ (թռուցիկում փակագծում գրված է նաեւ՝ 100 տոկոս) իջեցնել հացի գինը, ուղեվարձը, էլեկտրաէներգիայի, բնակտարածության, ջրի ու ջեռուցման վարձերը, փակել մինչեւ 1996 թ. ապրիլի 1-ը այդ մարզերում անվճարունակ բնակչության կուտակված պարտքերը, ինչպես նաեւ բոլոր տեսակի հարկերից ու վարձերից ազատել Արցախյան ազատամարտում զոհվածների եւ վիրավորների ընտանիքներին: ՀՀ նախագահից պահանջվելու է նաեւ «պաշտոնապես ի լուր ամենքին հայտարարել, որ Հայաստանի Հանրապետությունը բոլոր միջոցներով անվերապահորեն պաշտպանելու է Արցախի Հանրապետության անկախությունը եւ տարածքային ամբողջականությունը»: Հանրահավաքը ՀՀ նախագահից ունենալու է նաեւ մեկ այլ պահանջ՝ վերոհիշյալ պահանջները իրականացնելու համար կազմել Ազգային միաբանության վերակառուցման կառավարություն:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Կառավարությամբ 2 տարի
Ֆինանսների եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴՈՒԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ ձեւավորումը ՊԱՎԵԼ ՊԱԼԱՐԵԱՆԻ
Apple Macintosh համակարգչային ստորագիր «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

տեղական

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Բարեփոխումներ ջրային տնտեսության համակարգում. ո՞րն է նպատակը

Շատ մարդիկ այս օրերին դեռեւս հարց են տալիս՝ մի՞թե ոռոգման ջրի համար վճարում են: Անկասկած այո: Բայց ո՞րն է դրա նպատակը, մեխանիզմները, համակարգում ի՞նչ փոփոխություններ կան: Այս եւ հարակից հարցերի պարզաբանման նպատակով դիմեցինք «Հայջրտնտ» հասուկ նշանակության պետական ձեռնարկության տնօրեն Հրաչ Խաչատրյանին:

– Այսօր շատ է խոսվում բարեփոխումների ծրագրի մասին: Իսկ ինչպիսի՞ արմատական բարեփոխումներ են կատարվում ջրային տնտեսության համակարգում, եւ ի՞նչ քայլեր են արվում այդ ուղղությամբ: Արդյո՞ք այն տանո՞ւմ է ջրօգտագործող եւ սպասարկող կազմակերպության փոխհարաբերությունների հստակեցման:

– Հողի սեփականաշնորհումը, բնականաբար, չէր կարող զուտ հողի սեփականաշնորհում լինել, որովհետեւ ամբողջությամբ դիֆերենցված էր ոռոգման համակարգի գործունեության հետ: Այդ իսկ նպատակով, մասնավորի վերջին մի քանի տարվա աշխատանքները ցույց տվեցին, մենք պետք է կտրուկ գնանք բարեփոխումների եւ փոխենք նախկին դիրքորոշումը, այսինքն ջրատնտեսական համակարգի կառույցները սեփականաշնորհման ենթակա չեն: Սակայն կյանքը ցույց տվեց, որ դա այդպես չէ: Հողը սեփականաշնորհելուց հետո, պարտադիր կարգով, հնարավորություն պետք է ընձեռվի հողատիրոջը տնօրինելու հողի հետ կապված բոլոր աշխատանքները, այդ թվում եւ ոռոգման: Հողագործը ինքը պետք է որոշի իր գործունեությունը: Դրա համար մենք կարծում ենք, որ ոռոգման ներտնտեսային ամբողջ համակարգը պետք է սեփականաշնորհվի-ապապետականացվի եւ դրա տերը անպայման կդառնա ինքը հողագործը, համայնքը: Եթե ինչ գործող տնտեսավարող սուբյեկտներ կառաջանան մարզերի, մարզային կառույցների ստեղծմանը զուգահեռ, դրան համապատասխան ներտնտեսային ցանցը պետք է տնօրինեն այդ կազմակերպությունները: Ահա այս տեսակետից մենք ապագին հետեւյալ ծանուցարարով. բոլոր նախկին գործող շրջանների տարածքներում ունենք ջրային տնտեսության համակարգի ձեռնարկություններ, որոնք իրականացնում էին ոռոգման բոլոր խնդիրները: Այդ կազմակերպությունները տրոհեցինք 2 մասի, անջատելով համակարգի այն հատվածը, որը հետագայում նույնպես պետք է մնա ֆեդերալ, այսինքն, պետական մենաշնորհ պետության ծեռին, իսկ մի մասը, որը ենթադրում ենք այդ կազմակերպությունների հետ զուգահեռ սեփականաշնորհել, ապապետականացնել, դարձնել ներտնտեսային կազմակերպություններ: Առայժմ դա պետական կառույց է, բայց հետագայում այն կսեփականաշնորհվի: Ներտնտեսային կազմակերպությունները յուրաքանչյուր ջրօգտագործողի հետ պետք է իրականացնեն պայմանագրի կնքումը: Փաստորեն ստացվեց, որ նախկին 37 կազմակերպությունների միջտնտեսային ոռոգման համակարգի բազայի վրա ստեղծվեցին 13 ավազանային, ջրատնտեսական համակարգերի դուստր ձեռնարկություններ, որոնց գործունեության ոլորտը չի սահմանափակվում մարզի կամ շրջանի սահմաններում: Գուցե առաջին հայացքից ենթադրվի, որ սա մարզային կառույց է, սակայն մարզի հետ ոչ մի առնչություն չունի: Մեր մոտեցումը բխել է ջրատնտեսական համակարգի ավազանային հանկացությունից: Այսպես օրինակ, Արտաշատի ջրանցքը իր ամբողջ երկարությամբ ապահովում էր Երեւանի Շահումյանի շրջանի, Մասիսի, Արտաշատի եւ Արարատի շրջանների հողատարածքների ոռոգումը: Այսօր այդ շրջան հասկացությունը չկա, կան Արտաշատի ջրանցքի ջրատնտեսական համակարգի դուստր ձեռնարկություն եւ 37 ներտնտեսային դուստր ձեռնարկություններ, որոնք ըստ էության դառնում են մարզային կառույցներ:

Եվ այսպես, հստակեցվում են ջուր տվողի եւ ջուր ընդունողի փոխհարաբերությունները: Սրանք արդեն շուկայական հարաբերություններ են: Ֆերմերային տնտեսությունների ծեւավորումից հետո այդ փոխհարաբերությունները ավելի կհստակեցվեն: Արդեն ջրօգտագործողների հետ սկսվել են պայմանագրերի կնքումը եւ կանխավճարների գանձումը: Պայմանագրում նշվում է հողատարածքը ոռոգելու համար անհրաժեշտ ջրի քանակը եւ ջրի վարձի գումարը:* Գործընկերը կավարտվի մինչեւ վեգետացիայի սկիզբը: Նախատեսված ջրի դիմաց կանխավճար չտանալու դեպքում պայմանագիրը լուծյալ է համարվում:

Ներտնտեսային ոռոգման համակարգը կոլխոզ-սովխոզների վերացումից հետո, ամբողջությամբ հանձնվեց մեր հաշվեկշռին եւ սպասարկվում էր մեր կողմից: Դա, իմ կարծիքով անհեթեթ մոտեցում է, քանի որ ներտնտեսային ցանցը կազմում էր 17000 կմ, այժմ օժանդակ տվյալներով այն հասել է շուրջ 30000 կմ-ի: Որևէ էլ հզոր գերատեսչություն կամ կազմակերպություն լինի, տեխնիկական բարձր մակարդակով սպասարկումն այդքան ծավալների դեպքում անհնար է: Առավել եւս, այն ժամանակ մեր բոլոր ներտնտեսային ցանցը պայմանավորված էր խոշոր հողակտորների առկայությամբ: Այսօր այդ հողակտորները տրոհվել են: Այժմ մոտ 920 ջրօգտագործողի փոխարեն մենք ունենք շուրջ 350000, համապատասխանաբար, առաջացել է այդքան հողակտոր: Ուրեմն, ներտնտեսային ցանցի սեփականաշնորհումից հետո, շատ կարճ ժամանակահատվածում, այդ ցանցը կվերականգնվի: Մենք դրա համար ստեղծում ենք պայմաններ, այն է՝ մեր կողմից սահմանվող սակագինը: Այն փոխում է իր կազմավորման կառուցվածքը: Պետք է լինեն մանրածախ, մեծածախ գներ: Այստեղ ֆեդերալ կառույցը ներտնտեսային կառույցին ջուրը տալիս է մեծածախ արժեքով, իսկ ներտնտեսային վաճառում՝ մանրածախով: Ահա գների այս տարբերության հաշվին է, որ կարելի է վերականգնել ամբողջ ցանցը:

Մեր հանրապետությունը ընդհանրապես սակավաջուր է: Հայաստանի աշխարհագրական դիրքը այնպիսին է, որ գարնանը եւ աշնանը ծեւավորված ջրերի քանակությունը չենք կարողանում պահել մեր տարածքում եւ օգտագործել ամբողջապես: Ջուրը պահելու միակ հնարավորությունը ջրամբարներ ունենալն է: Մեր ջրամբարների հզորությունը ընդամենը 1 մլրդ 200 մլն է: Այս հզորությունը պետք է կրկնապատկվի: Սակայն նույնիսկ այդ դեպքում, հանրապետությունում ջրի խնայողությունը միշտ էլ մնալու է հրամայական: Երբ գյուղացին իմանա, որ այդ ջուրը իր սեփականն է, ինքը դրա համար վճարել է, ոչ մի լիտր չի կորցնի: Բարեփոխումների կարեւոր նպատակներից մեկն էլ ջրի եւ էլեկտրաէներգիայի տնտեսումն ու արդյունավետ օգտագործումն է: Եվ վերջապես, բարեփոխումները ստեղծում են շուկայական հարաբերությունների դաշտ: Դա գործընթացի ռազմավարությունն է եւ 33 կառավարության բարեփոխումների ծրագրի մի մասն է կազմում: Ի՞նչ ենք արել մինչեւ այժմ: Արդեն ավարտել ենք կառույցների, անձնակազմի ծեւավորումը: Լուծել ենք հիմնական եւ երկրորդ միջոցների հարցը:

Ձեռնարկությունները ապահովված են անհրաժեշտ տեխնիկական միջոցներով: Ձեւավորվել են 13 ֆեդերալ կազմակերպությունները: Լայն թափով սկսվել են գարնանային աշխատանքները:

Վերջում կուզենայի անդրադառնալ ոռոգման ջրի սակագնին: 5 տարի շարունակ սահմանվել է ջրի սիմվոլիկ սակագին: 1995 թ. սահմանված 5 դրամ սակագնի մեջ շուրջ 75 տոկոսը կազմում էր էլեկտրաէներգիայի վարձը: Նույնիսկ 100 տոկոս վարձի գանձման դեպքում, պարտադիր վճարումներից հետո, համակարգի գործունեության համար ոչինչ չէր մնա, իսկ գանձումները այսօր ընդամենը կազմում է 50 տոկոս: Կարծում եմ 1996 թ. 1 խմ ջրի սակագնում էլէներգիայի վարձը պետք է լինի շատ ավելի ցածր:

ՏԱԹԵՎԻԿ ՆԱԶԱՐՅԱՆ,
ՆԵԼԼԻ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

* *Խմբագրության ունեցած տվյալներից համաձայն, Կոտայքի շրջանի մի շարք գյուղերում գյուղացիները հրաժարվում են պայմանագիրը ստորագրել, առարկելով, որ այնտեղ չի հաստատված յուրաքանչյուրի վճարելիք գումարը: – Խմբ.*

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հայաստանում պահպանվում է անշարժ գույքի շուկայում գոյություն ունեցող բնակարանների առուվաճառքի աշխուժությունը, որն առավել ակնառու է հատկապես վերջին երկու տարիների ընթացքում: Անշարժ գույքի շուկայում իրականացվում է գերազանցապես բնակարանների առուվաճառք, իսկ անշարժ գույքի մյուս տեսակների (տնամերձ հողամաս, սեփականաշնորհված հող, օժանդակ շինություն եւ այլն) հետ կապված գործարքները դժվարանում են անհրաժեշտ օրենքների բացակայության եւ այլ հիմնահարցերի պատճառով: Օրինակ, դժվար է իրականացնել հողի առուվաճառք, քանի դեռ որոշված չէ նրա կադաստրային արժեքը:

Ներկայումս Հայաստանում գրանցված անշարժ գույքի առուվաճառքի իրավունք ունեցող կազմակերպությունների թիվը հասնում է 250-ի, ընդ որում դրանցից 40-ը զբաղվում են միայն անշարժ գույքի առուվաճառքով: Չնայած այս հանգամանքին, հանրապետությունում, մասնավորապես Երեւանում, կատարվող անշարժ գույքի առուվաճառքի գործարքների 70 տոկոսն իրականացվում է անհատների միջոցով: Ինչպես հայտնեց Անշարժ գույքի Հայաստանի ասոցիացիայի (ԱԳՀԱ) տնօրեն Գագիկ Պողոսյանը, հանրապետությունում կատարվող այդպիսի գործարքների միայն 10 տոկոսն է բաժին ընկնում ասոցիացիային:

Ըստ Գ. Պողոսյանի, անշարժ գույքի շուկան խիստ անկայուն է եւ անկանխատեսելի: Ցանկացած տնտեսական կամ քաղաքական իրադարձություն անմիջապես անդրադառնում է շուկայի վրա, եւ հետեւաբար հարկավոր է ինչ-որ ձեւով կարգավորել այն: Ըստ Գ. Պողոսյանի, դրա համար անհրաժեշտ է ունենալ երկու տնտեսական մեխանիզմ՝ կանոնակարգված հարկային օրենքը: Հաճախ էլ, ընդունված օրենքներն են դառնում հիմնահարց: Օրինակ, անցյալ տարի ՀՀ կառավարության անշարժ գույքի գնահատման նոր կարգի վերաբերյալ որոշման հետ մեկտեղ պահպանվեց խորհրդային ժամանակներից մնացած որոշումը, ըստ որի առուվաճառքի գործարք կատարող քաղաքացին պետբյուջե է մուծում վճարի 10 տոկոսը որպես պետական տուրք, որ գանձվում է միայն կոչված նոտարական ծառայությունների դիմաց: Դա, թերեւս, աշխարհում ամենաբարձր գինն է: Սովորաբար, զարգացած երկրներում այն կազմում է մոտ 1 տոկոս, իսկ ԱՊՀ-ում, օրինակ Ռուսաստանում՝ 3 տոկոս: Այս հանգամանքը, փաստորեն նպաստում է գների արհեստական բարձրացմանը:

«Հայաստանում անհրաժեշտ է ստեղծել անշարժ գույքի քաղաքակիրթ շուկա», ասաց Գ. Պողոսյանը: Անցյալ տարի «Եվրասիա» հիմնադրամի տրամադրած դրամաշնորհով (25 հազ. ԱՄՆ դոլար) ԱԳՀԱ-ում որոշ քայլեր այդ ուղղությամբ արդեն արվել են:

ԱԳՀԱ-ն ներկայումս համագործակցում է Քաղաքների եւ շրջանների կառավարման միջազգային ընկերակցության հետ (ICMA): Ի տարբերություն ICMA-ի կողմից իրականացվող կոնդոմինիումների (բնակարանային համատիրությունների) ծրագրի, այստեղ մշակվում են ծրագրեր ոչ բնակելի շենքերի համար, այսինքն այն շենքերի, որոնք վարձակալել են համատիրություններ նման կազմակերպություններ: ԱԳՀԱ-ի կողմից կատարելագործվում է նաեւ անշարժ գույքի գնահատման մեթոդիկան: Վերջերս ստեղծվել է նաեւ տեղեկատվական կենտրոն, որտեղ կմշակվի շուկայի մասին ամբողջ տեղեկատվությունը:

Նախատեսված է նաեւ ԱՄՀ-ի հետ համատեղ կազմակերպել անշարժ գույքի գործարքներով զբաղվող մասնագետների վերապատրաստում, իսկ հետագայում բացել դասընթացներ, որտեղ կդասավանդվեն համապատասխան մասնագետներ՝ բրոքերներ, գնահատողներ, փորձագետներ եւ այլն: Ծրագրվում է ստեղծել նաեւ իրավաբանական խորհրդատվական ծառայություն, հիմնել թերթ, որը կլինի հանրապետության անշարժ գույքի շուկան արտացոլող հայելի եւ համակողմանի մի տեղեկագիր:

ԱԳՀԱ-ն հիմնվել է 1994 թ.-ի վերջին, միավորում է արդեն 25-ից ավելի կազմակերպություններ, այդ թվում նաեւ որոշ պետական կառույցներ, անշարժ գույքի գործարքներով զբաղվող միջնորդական կազմակերպություններ ու գործակալություններ: Դրանցից են «Կոնդոմակս», «Լոտա», «Բիզնես ինվեստ», «ՊԱԱ» ֆիրմաները եւ այլն: Ասոցիացիայի անդամ բոլոր կազմակերպությունների կողմից ընդունվել է անշարժ գույքի առուվաճառքի էթիկայի կանոնագիրք, որը նախատեսում է անշարժ գույքի առուվաճառքի առավել քաղաքակիրթ ձեւեր ու կանոններ: Կանոնագրքի կետերը խախտելու համար անցած տարիներին ասոցիացիայից հեռացվել են 4 կազմակերպություններ (հիմնականում քաղաքացիներին խաբելու պատճառով):

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

ԱՄ ՈՒՎԱՑՈՒՔ

«Հայաստանում անհրաժեշտ է ստեղծել անշարժ գույքի քաղաքակիրթ շուկա»

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Ապրիլի 1-ից կսկսվի մարդասիրական օգնության բաշխումը Երեւանի թոշակառուներին

Այսօր սկսվում են հանրապետության բնակչությանը ցուցաբերվող մարդասիրական օգնության հերթական ծրագրի նախապատրաստական աշխատանքները: Ինչպես հայտնեց ՀՕՖ-ի սննդի ծրագրերի տնօրեն Գրիգոր Թադեւոսյանը, այդ ծրագիրը, որն իր ընդգրկմամբ եւ ծավալով մինչեւ այժմ ՀՕՖ-ի եւ ՀՀ կառավարության մարդասիրական օգնության կենտրոնական հանձնաժողովի փոխադարձ համաձայնությամբ իրականացվող ամենախոշոր օգնություններից է, կհասկացվի կենսաթոշակառուներ ունեցող այն ընտանիքներին, որոնք կբավարարեն կարիքավորության «Փարոս» համակարգի 5 եւ ավել միավորին: Երբ ընտանիքում կա 2 թոշակառու, օգնությունը կտրամադրվի միամամանակ երկուսին: Օգնության մեկ միավորը կպարունակի 10 կգ անձրամթերք (2-ական կգ լոբի, կաթի փոշի, ձեթ, մեկական կգ ձեթ եւ կարագ): Օգնությունը, որի մատակարարն է ԱՄՆ գյուղատնտեսության նախարարությունը (USDA), կիրականացվի մասնակի վճարումով 400 դրամ օգնության մեկ միավորի դիմաց, որ պայմանավորված է օգնության տեղափոխման եւ բաշխման համար անհրաժեշտ ծախսերով եւ կծառայի հետագա օգնությունների կազմակերպմանը: Օգնության

մեկ միավորի իրական արժեքը 4350 դրամ է:

Առայժմ «օգնության թոշակառուներին» ծրագիրը կընդգրկի Երեւանի շուրջ 151000 թոշակառուների: Դա կազմում է թոշակառուների գրեթե 98 տոկոսը: Այն թոշակառուները, որ չեն հասցրել գրանցվել «Փարոս» համակարգում, կարող են այդ անել համապատասխան սոցիալական ծառայություններում:

Օգնության բաշխումը թոշակառուներին կսկսվի ապրիլի 1-ից:

Պրն. Թադեւոսյանը տեղեկացրեց նաեւ ՀՕՖ-ի հետագա ծրագրերի մասին: Մոտ ապագայում Գյումրիում եւ Վանաձորում կիրականացվի «մարդասիրական օգնության ճաշարանների» ծրագիրը (հիշեցնենք, որ ծրագրի երեւանյան փուլը, որ ընդգրկեց ավելի քան 150000 ճաշարանների, ավարտված է): Մարզերում համապատասխան տվյալների կազմումից հետո հանրապետության շրջաններում կսկսվի նաեւ «Օգնություն թոշակառուներին» ծրագիրը: Նախատեսված են նաեւ աշխատանքի դիմաց սնունդ վարձատրության առանձին ծրագրեր, որոնցից երկուսն արդեն իրագործվել են Արմավիրի շրջանում (Սբ. Նշան եկեղեցու վերանորոգման եւ ճանապարհների նորոգման հետ կապված):

Երկու օր առաջ վերադարձել է եւ առաջիկա շաբաթում կավարտվի Երեւանի մանկապարտեզներին շաբաթական տրամադրվող օգնությունը: Մարզերի կառավարչի վերջնական հաստատումից հետո այն կիրականացվի նաեւ հանրապետության շրջաններում:

ԱՐԾՐՎ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«Ջավախքին» պետք է միասնականություն

«Ազգն» արդեն անդրադարձել է այս ամսվա սկզբին Ախալքալաքում տեղի ունեցած «Ջավախք. ժողովրդական շարժման» 5-րդ համագումարում քննարկված որոշումներին։ Դրանք մանրամասնելու խնդրանքով կրկին դիմեցինք Հայաստանի «Ջավախք» հայրենակցական-բարեգործական միության նախագահ, համագումարի մասնակից Հովհաննես Այվազյանին։

«Ջավախք. ժողովրդական շարժում» կազմակերպությունը Ջավախքի ամենահեղինակավոր և ամենամեծ հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունն է, որի համախոհները կարևոր խոսք ունեն տարածաշրջանի հասարակական կյանքում։ Ինչպես հայտնի էր, նախագահության հաշվետվությամբ հանդես եկավ կազմակերպության նախագահ Նորայր Տեփոյանը, որն անցած երկու տարում ձեռք բերված հաջողությունների թվում նշեց կազմակերպության «Ջավախք» պարբերաթերթի շարունակվող լույսընծայումը, Հայաստանի հեռուստահաղորդումների ընդունման վերականգնումը, 1994-ին կազմակերպված ֆուտբոլի սպարտակիադը, Ջավախքի նկարիչների ցուցահանդեսի կազմակերպումը Երևանում և այլ միջոցառումներ։

Զեկուցողն ուշադրություն հրավիրեց Վրաստանի հարավային շրջաններում ապրող շուրջ 200 հազար հայության քաղաքական իրավազրկության սուր խնդրի վրա, որը բխում է Վրաստանի պետության սահմանադրության հիմքում դրված դաշնակցային կառուցվածքից։ Նա կանգ առավ նաև կրոնական ազատության, եկեղեցու, երիտասարդության, շրջանային ինքնավարության և այլ հիմնախնդիրների վրա։

Շրջանի քաղաքական և սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի մասին հաղորդմամբ հանդես եկավ Նոյանը Չիբինյանը։ Անցման այս փուլը, որում հայտնվել է շրջանը, նա անվանեց ոչ թե ազատությունների, այլ անարխիայի ժամանակաշրջան։ Չի ձևավորվել սեփականատերերի նոր ընդհանուր մեխանիզմ, հանրային սեփականության խոսք նույնպես չկա։

Նա հայտարարեց, որ իրենց ջանքերով հաջողվել է խոսքը վերածել անցյալում պաշտոնական հանձնաժողով սահմանափակված 21 կմ-ոց գոտու ազատ գոտու, որը փաստորեն զբաղեցնում է Ջավախքի տարածաշրջանի հիմնական մասը, խոսքանքվելու է սեփականատերերով ճիշտ նույն հիմունքներով, ինչ երկրի մյուս մասերում։

Այնուհետև զեկուցողը ուշադրություն հրավիրեց այն փաստի վրա, որ Վրաստանի կառավարությունը այս տարի մեծ ծավալով հանձնաժողով կարտոֆիլ է ներկրել Թուրքիայից և դրանով մեծ հարված է հասցրել Ջավախքի բնակչությանը, որն ավելի քան 100 հազար տոննա չիրացված կարտոֆիլ ունի ներկայումս։ Միաժամանակ նշեց կենսաթոշակառուների (ամսական 6-9 լարի) և ուսուցիչների (12-15 լարի) սոցիալական ծանր վիճակը։ Այդ չնչին աշխատավարձը ամիսներով ուշացվում ու չի վճարվում։

Ջավախքի հայության համար խիստ վտանգավոր է, նշեց բանախոսը, Ախալքալաք-Կարս երկաթգծի կառուցումը, որով, իբր, մեր տարածաշրջանը վերածվելու է միջազգային հաղորդակցության հանգույցի։ Մեզ այդպիսի հաղորդակցություն պետք չէ։ Մենք շատ լավ ենք ճանաչում մեր հարևաններին և վախենում ենք, որ նրանք Վրաստանի քարերի միջոցով հաստատել իրենց ... Եվ դա կատարվելու է իրենց ճանապարհին ընկած տարածքում հայության ոչնչացման գնով։

Մենք դեմ չենք Թուրքիայի հետ Վրաստանի երկաթուղային հաղորդակցությանը, բայց դա կարելի է անել Գյումրիի վրայով, մանավանդ որ այդ ուղղությամբ անհրաժեշտ է կառուցել ընդամենը 10 կմ երկաթուղի՝ 100-120 կմ-ի փոխարեն։ Իսկ ինչո՞ւ Վրաստանի կառավարությունը տարիներ շարունակ ոչ միայն չի օգնում, այլև խանգարում է հիմնովին ավերված Ախալքալաք-Ախալցխա ավտոմայրուղու վերանորոգմանը։ Հայաստանի հետ հաղորդակցության ճանապարհ պետք չէ՞։

Մենք առաջարկում ենք, շարունակեց Չիբինյանը, առանձին նահանգ կազմել միայն հայկական շրջաններից (Ախալքալաք և Նինոծմինդա), դրանց միացնելով հարակից շրջանների հայաբնակ տարածքներ, իսկ կենտրոն ընտրել Ախալքալաքը։

Բավական ծավալուն ձևերի փոխանակությունից հետո ընդունվեց համաժողովի բանաձևը, որում, հատկանշական է, տեղ գտավ վերը բերված հիմնախնդիրների մասին ժողովականների վերաբերմունքը։ Բայց կար մեկ կետ ևս, որի մասին ընթացքում հատուկ զրույց տեղի չունեցավ։ Այն վերաբերում էր հայ զինվորականների վրացական բանակում ծառայելու խնդրին։ Ժողովը հարմար գտավ այդ մասին արձանագրել, առաջարկել (կամ պահանջել) երկրի կառավարությանը վրացական բանակի կազմում ստեղծել հայկական զորամասեր, հայ սպայական կազմով հայ զինվորականների ծառայությունը կազմակերպելու համար։ Մեր տեղյակ բանաձևում տեղ գտավ նաև Ջավախքի ծննդյան 150-ամյակի հոբելյանական հանդիսությունների կազմակերպմանը վերաբերող կետ։

Ինձ շատ մտահոգում է «Ջավախք. ժողովրդական շարժում» կազմակերպության երբեմնի բարձր հեղինակության ու մարտունակության աստիճանական կորուստը։ Այսօր, թերևս, երբ կազմակերպությունը հետամտում է լուրջ քաղաքական հարց՝ տարածաշրջանի քաղաքական կարգավիճակի խնդիրը, ավելի քան միասնական պետք է լինի, ավելի քան համախմբված։ Տարիներ շարունակ խոսվում է Ջավախքի և հարակից հայաշատ շրջաններում ապրող հայության հասարակական-քաղաքական կյանքի կազմակերպման մասին, բայց «Ջավախք. ժողովրդական շարժումը» դրան չի հասել և դժվար թե կարողանա հասնել կազմակերպվածության իր ներկա մակարդակով։ Այդ իմաստով անհրաժեշտ են թարմ ու կարող ուժեր։ Հայկական շրջաններում նման միասնությունն անհրաժեշտություն է, ոչ թե ընդդեմ պետության կամ իշխանությունների, որն անհեթեթություն է, այլ հանուն իրենց ազգային-ժողովրդական դիմագիծը պահպանելու, երկրի սահմանադրության ընձեռած հնարավորությունների սահմաններում սեփական հոգևոր ու մշակութային կյանքը կազմակերպելու։ Այդ առումով հայկական շրջանները մեկ վարչական միավորի մեջ մտցնելը կամ դրան ձգտելը ոչ միայն բնական ցանկություն է, այլև արդարացի պահանջ, որն ունի իրավական լուծման հնարավորություն։ Այդ գործի հաջողությունը պայմանավորված է, որպեսզի «Ջավախք. ժողովրդական շարժում» կազմակերպությունը առաջին

նի առաջավոր քաղաքական կազմակերպությունը և ոչ թե որևէ կուսակցական խմբավորման քաղաքական ընտրություններում, ինչպես եղավ անցյալ տարի։

Երկրորդ հարցը, որի վրա ես փորձեցի հրավիրել ժողովականների ուշադրությունը, մեր երկու ժողովուրդների միջև դարեր ի վեր ձևավորված քարի հանդուրժողականության ավանդույթների շարունակման անհրաժեշտությունն է։ Այսինքն, այս ժամանակավոր տարաձայնությունները, որոնք առաջացել են և՛ քաղաքական կարգավիճակի, և՛ երկաթգծի հարցերի կապակցությամբ, չպետք է դառնան դառնան միմյանց ազգային արժանապատվությունները վիրավորելու համար, արխիվներից այս կամ այն պետական գործչի սև գործերը հանելով ու ընդհանրացնելով եզրակացություններ անել։ Այդ իմաստով արջի ծառայություն մատուցեց «Լրագիր» օրաթերթն իր անհավասարակշիռ արտահայտություններով, որի համար և կանչվեց ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից։ Սահմանադրական պայքարը, մանավանդ մեր դրացի բարեկամ պետության սահմաններում, պետք է տարվի միայն քաղաքակիրթ ու իրավաբանորեն գրագետ ձևով։ Ես շատ կուզեի իմանալ, ո՞ւմ կամ ինչի՞ համար է պետք Ջավախքի հայության պայքարը Վրաստանի կազմում քաղաքական կարգավիճակ ձեռք բերելու համար ներկայացնել որպես Հայաստանին միանալու ձգտում։

Ինչ վերաբերում է Կարս-Ախալքալաք-Մարաբդա-Թբիլիսի երկաթուղու կառուցմանը, նախ ես գտնում եմ, որ դա այսօրվա խնդիր չէ։ Ով գիտի որքան ջուր է հոսելու մինչև այդ հարցի վերջնական լուծման մասին որոշում կայացնելը։ Այդուհանդերձ, այստեղ ևս պետք է լուրջ ծանրութեթև անել նախագծի կառուցման դրական ու բացասական կողմերը։ Չէ որ նույն փայտից են սարքում և մահակը, և խաչը։ Պատկերացրեք այդ երկաթուղու նշանակությունը, երբ Ջավախքը, այնուամենայնիվ, ձեռք բերի քաղաքական կարգավիճակ։ Միթե դա արտաքին աշխարհի հետ հաղորդակցվելու շատ ցանկալի հնարավորություն չէ։ Եվ վերջապես ինչու ենք այժմ փակվում այն բանի վրա, որ այսօր Ջավախքի վրայով առևտրական ճանապարհներ են ձգված դեպի Թուրքիա (ճիշտ է ավտոմոբիլային), որոնք, բաց լինելով հանդերձ, նույն վտանգով։

Չնայած շատ լուրջ հարցեր են նաև հանրակրթական համակարգի բարեփոխման հետ կապված խնդիրները, տարածաշրջանի սոցիալ-տնտեսական ու հոգևոր-մշակութային ոլորտի հիմնախնդիրները, բայց այս անգամ սահմանափակվենք այսքանով։

Իբրև եզրափակում ընդամենը ավելացնեմ, որ Ջավախքի հայությունը կարոտ է հայ-վրացական (նկատի ունեմ Հայաստան-Վրաստան կապը) հարաբերությունների ավելի սերտացմանն ու ջերմացմանը, և երբ դա երբեմն չի տեսնում, առավել իրեն մեկուսացված է զգում և՛ Վրաստանից, և՛ Հայաստանից, որը բավական դժվար է տանում։ Եվ նման դեպքերում մարդկանց պահողն ու արդարացնողը միմիայն երկու ժողովուրդների դարերով ձեռք բերած բարեկամությունն է, բարեկամությունը ու նեղ օրերին միմյանց ապավինելու առաջ հավատը։

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Կես դար անդավաճան հավատարմով

Մանկուց օժտված էր ստեղծագործելու շնորհով. բանաստեղծություններ էր գրում, նկարում, որոնում ինքնարտահայտման միջոցներ։ Այդ տարիներին ապրում և ստեղծագործում էր Ալեքսանդր Թամանյանը. երևի այդ պատճառով «ճարտարապետ» բառը շատերի, նաև նրա համար հնչում էր որպես գովեստ։ Դա էլ կանխորոշեց նրա կյանքի ուղին։ Դպրոցն ավարտելուց հետո 1943 թ. ընդունվեց Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի նորաբաց ճարտարապետական բաժինը։ 1949 թ. ճարտարապետի դիպլոմով ստեղծագործական կյանք մտավ։

Շուրջ կես դար է անցել ու այժմ 70 տարեկան է Հայաստանի Հանրապետության վաստակավոր ճարտարապետ, ճարտարապետական գիտությունների թեկնածու, բազմաթիվ մրցույթների դափնեկիր, պրոֆեսոր Մարտին Միքայելյանը, եղեռնական սերնդին պատկանող վանեցի Գրիգորի որդին։

Համակուրսեցիներով լրացրին իրենց ուսուցիչներ Սամվել Սաֆարյանի, Ռաֆայել Իսրայելյանի, Գրիգոր Աղաբաբյանի և այլ վարպետների շարքը, որոնցից մասնակից դարձան հարազատ հայրենիքի քաղաքների և բնակավայրերի ճարտարապետական նկարագրի բարեփոխման գործին։ Բարենպաստ եղավ ստեղծագործական այն միջավայրը, որում գտնվեց Մարտին Միքայելյանը, տասնամյակներ շարունակ աշխատակցելով նոր ժամանակների հայ ճարտարապետության վարպետներից մեկի՝ ԽՍՀՄ ճարտարապետության ակադեմիայի ակադեմիկոս, պրոֆեսոր Սամվել Սաֆարյանի ղեկավարությամբ գործող Հայպետնախագիծ ինստիտուտի ճարտարապետական արվեստանոցում։ Ու ամբողջ կյանքում շնորհակալ մնաց նրան։ «Մենք էլ նրա պես աշխատում էինք կառուցելակերտին հարազատ, ժողովրդային ցանցի հիման վրա, հորինվածքային հստակ լեզուն գերադասելով ճոխից։ Հայ ճարտարապետության հանճարեղ մտածումները մեզ համար ոչ թե աղբյուր էին, այլ ճարտարապետի մեջ նորույթի մտածելու դպրոց»։ Այս խոսքերով է նա հիշել իր փորձառու ուսուցչին, որին նա սկզբում աշխատակցել է որպես կատարող, մասնակցել «Արարատ» տրեստի վարչության, ՀՀ ԳԱԱ նախագահության շենքի, Բյուրականի աստղադիտարանի ու այլ շենքերի նախագծերի կատարմանը։ Դրանց ընթացքում էլ նա ստանում է իր ստեղծագործական մկրտությունը, ամբարում մասնագիտական փորձ։ Անցնելով ինքնուրույն ստեղծագործության, Մարտին Միքայելյանը ընտրում է նորարարական մեկնակետ, ինչը դառնում է նրա հավաստիքը՝ դրոշմվում իր համարյա բոլոր գործերի վրա։ Ազգայինի և արդիականի ներդաշնակումը նրա նախագծերով կառուցված շենքերում յուրովի մեկնաբանություն են ստացել, մերվել են բնական միջավայրին։

Առանձնապես դա նկատելի է իր նախագծերով կառուցված Ջերմուկի, Արզնիի, Հանքավանի առողջարանային համալիրների, Մեղրաձորի և Արզականի պանսիոնատների օրինակներում։ Դրանցից յուրաքանչյուրը ստացել է տարածաշրջանին համապատասխան դիրքավորում և ծավալա-տարածական, մեկը մյուսից տարբեր լուծումներ՝ դրա հետ մեկտեղ, բոլորն էլ բնորոշ են իրենց ֆունկցիոնալ պայմաններին հստակ համապատասխանությամբ, որով ամրապնդվում է ստացել ձևի և բովանդակության ներդաշնակությունը։

Նույնօրինակ հասկացություններով են օժտված իր նախագծերով կառուցված մշակույթի տները Եղեգնաձորում, Վայքում, Սևանում և Մարալիկում, հյուրանոցը Ծաղկաձորում, վարչա-հասարակական շենքերը Երևանում, Էջմիածնում և Հրազդանում, ճարտարապետության և շինարարության գիտահետազոտական ինստիտուտի շենքը Երևանում ու այլ գործեր։

Շուրջ 10 տարի աշխատելով նույն ինստիտուտի համակարգում՝ պրոֆ. Սամվել Սաֆարյանի ղեկավարությամբ գործող տիպային նախագծման արվեստանոցում, նա մշակել է դպրոցների և 1-2 հարկանի կցասար մենատների նախագծեր։ Վերջիններս կատարելիս նա խորամուխ է եղել հայկական ժողովրդական բնակելի տան հարուստ ավանդույթներում, որոնցում արտահայտությունն էին գտել երկրի բնակլիմայական, տնտեսական ու աշխարհագրական պայմաններից բխող լուծումները։

Մարտին Միքայելյանն իր ստեղծագործական ուղում է ընդգրկել նաև ճարտարապետական փոքր ձևերը։ Նա առաջիններից էր, որ եղեռնի խորհուրդը արձանագրեց՝ նախագծելով 1915 թ. եղեռնի զոհերի հուշարձանը Նոր Խարբերդում, որը կառուցվեց 1965 թ.։ Մի հուշարձան էլ կառուցվեց Աշտարակի շրջանի Չորագյուղում, ի հիշատակ հայրենական պատերազմում զոհված համագյուղացիների։

Արդեն հասուն ու հմտացած ճարտարապետի «մեծ կտավի» ստեղծագործության արդյունք է հայկական ատոմակայանի Մեծամոր ավանը, որը նա նախագծեց ճարտարապետներ Գ. Հովսեփյանի և Կ. Տիրատուրյանի հեղինակակցությամբ։ Սա կոմպլեքսային կառուցապատման սկզբունքով իրականացված քաղաքաշինական մտահղացում է, որում բնակելի, մշակութային, դպրոցական, բուժական, սպորտային ու կենցաղսպասարկման այլևայլ շենքերը գրավել են իրենց համապատասխան տեղերը։ Նույն սկզբունքով է Մարտին Միքայելյանը կազմել Նոր Ախուրյան շրջկենտրոնի գլխավոր հատակագիծը, որը 1988 թ. ահեղ երկրաշարժից հետո կառուցապատվում է նոր տեղում։

40 տարի շարունակ իր պրակտիկ ստեղծագործությունը նա զուգակցում է երիտասարդ ճարտարապետների նորանոր սերունդներ դաստիարակելու կարևոր գործի հետ։ Նյութի հմուտ տիրապետմամբ է նա ավանդում «բնակելի տների նախագծման հիմունքներ» ու մասնագիտական այլ դասընթացներ։ Նա արժանացավ դոցենտի, ապա պրոֆեսորի կոչումների։

Նույն տարիներին նա կարողացավ պաշտպանել թեկնածուական թեզ, իսկ տարիներ անց նրա գիտական ղեկավարությամբ մի քանի ճարտարապետներ արժանացան գիտական նույն աստիճանին։ Նա հեղինակ է շուրջ 100 գիտական աշխատությունների ու հոդվածների, որոնցում քննարկված են արդի հայ ճարտարապետության պրոբլեմները կամ նվիրված են նրա վարպետների ստեղծագործությունների վերլուծմանը։ Քանից ավելի իր զեկուցումներով նա հանդես է եկել ճարտարապետության ու արվեստին նվիրված գիտաժողովներում։

Մարտին Միքայելյանի բնութագրությունը թերի կլինի, եթե չանդրադառնանք նրա մի այլ արժանիքին՝ նկարչությանը։ Ի բնե գեղասեր, ճարտարապետի համար շատ անհրաժեշտ այդ արտահայտչամիջոցին նա տիրապետեց ինստիտուտում ուսանելիս։ Բայց դրանով չբավարարվեց. ավարտելուց հետո շարունակեց կատարելագործվել նկարչաթատերական ինստիտուտում, նաև ինքնագործ նկարչությամբ։ Իր բազմաթիվ ջրաներկ նկարները և գրաֆիկական գործերը հասուն նկարչի վկայական են։ Ջրաներկ նկարներում նա հանդես է գալիս որպես նուրբ գունազգացողության վարպետ։ Հաջողված են Սևանի, Հաղարծինի վանքի, Կարմրավորի, Սաղմոսավանքի ու այլ հուշարձանների ջրաներկ նկարները։ Ճանապարհորդելով դասական ճարտարապետության երկրներ՝ Հունաստան, Իտալիա, Ֆրանսիա ու այլ երկրներ, նա ոչ միայն կարողացել է լայնացնել իր ճարտարապետական աշխարհայացքն ու գեղագիտական ըմբռնումները, այլև ամեն տեղից «ավար» է բերել իր հասուն ձեռքով վարժ ու գեղեցիկ նկարված գրաֆիկական ճեպանկարները։

ՎԱՐԴԳԵՍ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

միջազգային

ԶԵԿՈՒՅՑԱԳԻՐ

Ռուսաստանի վրա ԱՄՆ-ը շատ փող է վատնել

Ռուսաստանում ժողովրդավարության զարգացման վրա ծախսված ամերիկյան փողերը չեն տվել այն արդյունքը, որ ակնկալում էր ԱՄՆ-ի վարչակազմը։ Այս հետեւությունն է արվում ԱՄՆ Կոնգրեսի հաշվիչ պալատի 80 էջանոց զեկուցագրում։ Հաջողությամբ են պսակվել Ռուսաստանի քաղաքական, իրավաբանական ու սոցիալական համակարգերի փոփոխմանն ուղղված 6 նախագծերից միայն 3-ը։ Այդ նպատակով 1990–94 թթ. ծախսվել է 212 մլն դոլլար, որ կազմում է Ռուսաստանի ժողովրդավարացման մեջ կատարված ընդհանուր ներդրումների ընդամենը 6 տոկոսը։ 3,4 մլրդ կազմող այդ կարգիսալ ներդրումների 94 տոկոսը վատնվել է Ռուսաստանի միջուկային սպառազինությունների ոչնչացման, ինչպես նաեւ ռազմական ծառայությունների փոխարկի ծրագրի, սպաների համար բնակարանների կառուցման, սեփականաշնորհման եւ մարդասիրական օգնության վրա։

Զեկուցագրում նշվում է, որ Ռուսաստանի «կառավարական ոլորտի շրջանակներում» մերժողական եւ նույնիսկ թշնամական վերաբերմունք կա Արեւմուտքի օգնության նկատմամբ։ Մոսկվայում որոշ բարձրաստիճան դեկավարներ կասկածում են, թե պաշտպանական գերատեսչության քաղաքացիական վերահսկմանն ուղղված նախագիծը «մտահղացվել է ռազմական առումով Ռուսաստանի հետագա թուլացման» նպատակով։

«Առանձնակի հիասթափություն պատճառեցին Պետդումայի դեկտեմբերյան ընտրությունները», ընդգծվում է զեկուցագրում, որտեղ լուրջ պարտություն կրեցին ժողովրդավարական կուսակցությունների թեկնածուները, որոնց վրա ծախսվել էին ամերիկացի հարկատուների փողերը։ Փաստաթղթի հեղինակները ընդգծում են, որ Արեւմուտքի աջակցությունը վայելող ժողովրդավարական կուսակցությունները «կամ չեն ուզում, կամ էլ ի վիճակի չեն կոալիցիա կազմել, համաժողովրդական կառույց ստեղծել, ինչպես նաեւ Ռուսաստանի հանրության զգալի մասին համոզել հետեւելու իրենց քաղաքական փիլիսոփայությանը»։

Խաղաղության ու անվտանգության համար առանձնահատուկ վտանգ են ներկայացնում վատ հարմարեցված պահեստարաններում պահվող 1400 մետրական տոննա պլուտոնիումը եւ հարստացված ուրանը։ Միջուկային նյութերի հաշվառման հավանականությունն անչափ մեծ է։ Իզուր չէ, որ Քլինթոնի վարչակազմը Կոնգրեսին խնդրել է 400 մլն դոլլար հատկացնել առաջիկա յոթ տարում, որպեսզի հնարավոր լինի առավել հուսալի դարձնել այդ պահեստարանները։

«ԻԶՎԵՍՏԻԱ»

Արեւմտյան ժամանակակից ստրկության մասին սկսեցին խոսել բոլորովին մի քանի ամիս առաջ, երբ Սաուդյան Արաբիայում դեռեւս ստրուկի Սառա Բալաբագանը մահվան դատապարտվեց, սակայն ներում ստացավ, բայց մնաց բանտարկված։ Սակայն France-2 հեռուստաընկերության ավագ թղթակցուհի Դոմինիկ Տոռեսը վաղուց է զբաղվում այդ խնդրով։ Փետրվարի վերջերին Փարիզի «Ֆեբուս» հրատարակչությունում լույս տեսավ նրա «Ստրուկներ» գիրքը, որն ամփոփում է հեղինակի

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Աշխարհում 200 միլիոն ստրուկ կա

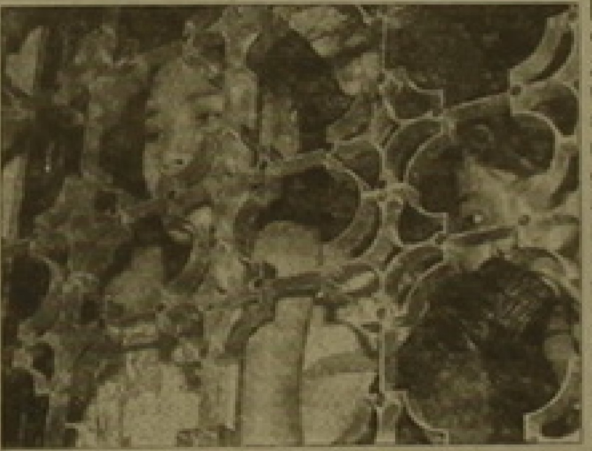

բազմամյա աշխատանքի արդյունքները։ Նա տարբեր երկրներում փաստագրական նյութեր է հավաքել, հաճախ բախվելով մարդկանց անտարբերության ու կեղծավորության։ Հեղինակի վիճակագրությունը վկայում է, որ ներկայումս ամբողջ աշխարհում ստրկությունը գոյատեւում է եւ որ ստրուկների թիվը հասնում է 200 միլիոնի։ Մերօրյա ստրկության շնորհիվ ոմանք խոշոր գումարներ են դիզում ուրիշների շահագործման հաշվին։ Այսօր ստրուկները ճամփորդում են ոչ այնքան նավամբարներում, որքան չարտերային ինքնաթիռներով, կա ստրկական աշխատանք, կան ստրկատերեր, որոնք կարող են իրենց «աղախինի» հետ վարվել ինչպես կամենան։ Կաստայական ստրկությունը տարածված է Աֆրիկայում եւ Պարսից ծոցի երկրներում, պարտային ստրկությունն առկա է ամբողջ Ասիայում եւ Լատինական Ամերիկայի մեծ մասում, չխոսելով արդեն վնասակար արտադրություններում աշխատող միլիոնավոր անչափահասների մասին։ Գրքում նշվում է, որ եվրոպական երկրներում եւս պատահում են ստրկության դեպքեր, որոնք դեռ է փնտրել գլխավորապես մեծ քաղաքների հարուստ թաղամասերում։

Նման մի դեպքի մասին է պատմում «Էքսպրես» հանդեսը այս տարվա մարտի 7-ի համարում։ Մարտի 4-ին Փարիզի արվարձան Բուլոն-Բիյանկուրում գտնվող լիբանանցի մի կին դիվանագետի առանձնատնից փախուստի դիմեց էրիթրեացի սպասուհին՝ 26-ամյա Մեհրեթ Կիֆլե Գեբրեմարիամը։ Նա աշխատանքի էր ընդունվել 1995 թ. դեկտեմբերի 6-ին։ Նա մինչեւ օրս բնավ ռոճիկ չի ստացել, նրա անձնագիրը մշտապես եղել է տիրուհու մոտ, անցած ամիսներին տնից դուրս է եկել ընդամենը չորս անգամ, այն էլ ուրիշի ուղեկցությամբ։ Ոչ մի օր չի հանգստացել։ Փետրվարին Մեհրեթը տեղափոխվել էր ԱՄՆ ում բնակվող Ռոսին, որն ազգականուհու վիճակի մասին հայտնել էր Ֆրանսիայի եկեղեցական գաղթականների միությանը եւ հակառասիստական կոմիտեին։ Մեհրեթի տիրուհին՝ լիբանանցի կին դիվանագետ Դոնա Թոմը խոստովանել է, որ չի վճարել աշխատավարձը, արդարանալով, թե նա «երբեք ռոճիկ չի պահանջել»։ Տիրուհին դժգոհել է սպասուհու «երախտամոռությունից», որն իր տանն ապրում էր «իշխանավայել կյանքով»։ Դիվանագետն ավելացրել է, թե իր տանն ունի արտերկրայնության կարգավիճակ, սպասուհու հետ իր հարաբերությունները կարգավորվում են Լիբանանի օրենքներով եւ սպասուհին էլ համաձայնվել է եղել Բեյրութում։ Իսկ, Մեհրեթը երիտասարդ միջնորդին 200 դոլլար է վճարել Բեյրութի աշխատանքի տեղավորման գործակալությանը կապվելու համար։ Այսօր Մեհրեթը զուրկ է դրամից ու փաստաթղթերից եւ փորձում է փաստաբանի օգնությամբ պաշտպանել սեփական իրավունքները։

Պ. Ք.

ՏԱՍՆՕՐՅԱ

Թուրքիան բանակցություններ կանցկացնի Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Ռուսաստանի հետ

ԱՆԿԱՐԱ, 20 ՄԱՐՏ, ՆՏ-AFP։ Թուրքիայի պետքարտուղարի տեղակալ Օնուր Օյմենը այս շաբաթ երկկողմ բանակցություններ է անցկացնելու Գերմանիայի, Ֆրանսիայի եւ Ռուսաստանի հետ ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող հարցերի շուրջ։ Գերմանիայի հետ մասնավորապես քննարկվելու է Քրդստանի աշխատավորական կուսակցության հարցը, որի անդամները անկարգություններ էին հրահրել Գերմանիայում։ Ռուսաստանի հետ բանակցելու համար Օյմենը շաբաթ օրը յոթօրյա այցով կմեկնի Մոսկվա։

Չեռնոբիլի ռեակտորներից մեկը կանջատվի՝ վառելիք գնելու փող չկա

20 ՄԱՐՏ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Ուկրաինայի էներգետիկայի նախարարության պատասխանատու աշխատակից Չենյուկը հայտարարել է, որ Չեռնոբիլի ատոմակայանի 2 ռեակտորներից մեկն ըստ երեւույթին անհրաժեշտ կլինի անջատել, քանի որ ադմինիստրացիան վառելիք գնելու համար միջոցներ չունի։ Ռոյթեր գործակալությանը տված հարցազրույցում Չենյուկն ասել է, որ ռեակտորն ըստ երեւույթին կանջատվի այս շաբաթվա վերջում։

Չինական ռադիոակտիվ խաղալիքներ Նովոսիբիրսկում

Նովոսիբիրսկի քաղաքային խանութներից մեկում հայտնաբերվել են ռադիոակտիվ չինական խաղալիքներ։ Ինչպես պնդում են մարզի սանիտարահամաճարակաբանական հսկողության աշխատակիցները, դրանցում ալֆա մասնիկների վնասակար ազդեցությունը 20 անգամ գերազանցում է ռենտգենյան ճառագայթման համանման ազդեցությանը։ «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» թերթին հայտնի է դարձել, որ վաճառված խաղալիքները հանվելու են վաճառքից եւ ոչնչացվելու են, իսկ Նովոսիբիրսկի սանիտարահամաճարակաբանական հսկողությունը մտադիր է մանրակրկիտ ստուգել խաղալիքները բոլոր խանութներում։

ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ռուսական մաֆիան գրոհում է Ավետյաց երկիրը

Ռուսական հանցաշխարհի ներկայացուցիչները ոչ միայն իրենց ձեռքն են վերցրել Իսրայելի տնտեսության մի մասը, այլեւ փորձում են քաղաքական բարձունքներ նվաճել։ Իսրայելում միջազգային հանցագործությունների դեմ պայքարող ՆԳՆ նորաստեղծ բաժնի ղեկավար պարոն Դավիդովիչի խոստովանությամբ՝ ոստիկանների հիմնական ջանքերը կուղղվեն հենց ռուսական մաֆիայի դեմ։ Իսրայելցիների տվյալների համաձայն, Խորհրդային Միության փլուզումից հետո ռուսական հանցաշխարհի ներկայացուցիչները Ավետյաց երկրում կատարել են 4,5–7 մլրդ դոլլարի ներդրումներ։

Ինչո՞ւ է ընտրված հենց Իսրայելը։ Պատճառը ոչ միայն ԱՊՀ-ից արտագաղթողների մեծ թիվն է, այլեւ Իսրայելում ֆրեական կարգիսայի մերժմանն ուղղված խիստ օրենքների բացակայությունը։ Մեծական բնակության մեկնողներին ոչ ոք չի հարցնում, թե որտեղի՞ց են նրանց փողերը։ Ճիշտ է, Իսրայելի ներքին գործերի նախարարը վերջերս հայտարարեց, թե մտցվելու են Իսրայել մուտք գործելու նոր կանոններ։ Ոստիկանությունը համոզված է, որ մանրակրկիտ ստուգել, թե ներգաղթյալները արդյոք ֆրեական աշխարհի հետ կապ չեն ունեցել։ Բայց առայժմ իրավիճակը գրեթե անհերթ է։ Մաֆիական ծավալման չափերն այնպիսին են, որ երբ երկրից դուրս բերվեն բոլոր ֆրեական միլիարդները, լուրջ վնաս կհասցնեին ազգային տնտեսությանը։ Իսրայելցի գործարարները լրջորեն խոսում են այն մասին, որ 10-15 մաֆիական խմբերում միավորված «ռուսները» գնում են երկիրը։

Բայց Իսրայելի ոստիկանությանը ավելի շատ մտահոգում է քաղաքական աջակցություն գտնելու ռուս մաֆիականների ձգտումը։ Միջազգային հանցագործությունների դեմ պայքարի ստորաբաժանումը արդեն արձանագրել է իշխանության վերին ոլորտների հետ կապված պաշտոնատար անձանց եւ հասարակական գործիչների կաշառման բազմաթիվ փորձեր։ Մաֆիան եռանդագին պատրաստվում է նաեւ Կնեսետի արտահերթ ընտրություններին, օգտվելով այն բանից, որ ձեռնարկների ձեռքբերման արշավը ավելի ու ավելի շատ միջոցներ է պահանջում։ Քննադատության թիրախ է դարձել նաեւ նախկին խորհրդային այլախոհ, «Սիոնի կալանավոր» Նաթան Շչարանսկին։ Ռուսաստանցի տարագիրներից կազմված նրա շարժումը մեղադրվում է մաֆիայի հետ կապեր ունենալու համար։ Բնականաբար, ինքը՝ Շչարանսկին եւ իր կողմնակիցները մերժում են այդ մեղադրանքները։

Ռուսական մաֆիայի դեմ մղվող պայքարի ալիքը վնասում է առաջին հերթին նախկին ԱՊՀ-ից եկած հասարակ հրեաներին։ Նրանցից շատերին այստեղ ելուզակներ են համարում։

«ԿՈՄՍՈՄՈԼՍԿԱՅԱ ՊՐԱՎԴԱ»

Ոստիկանների մեծ թվով ինքնասպանություններ Ֆրանսիայում

Անցյալ տարի 60 ֆրանսիացի ոստիկան է ինքնասպան եղել՝ օգտագործելով, որպես կանոն, անձնական զենքը։ Այս տարի ինքնասպանների թիվն արդեն 14-ի է հասել, ընդ որում վերջին 5 օրվա ընթացքում 2 այդպիսի դեպք է գրանցվել։ Վերջերս ամբողջ Ֆրանսիան էր ցնցված. մի կին ոստիկան սպանել էր իր 3 երեխաներին, հետո էլ ինքն իրեն էր գնդակահարել։ Այդ վիճակը իշխանությունների մտահոգությունն է առաջացրել եւ գրավել է ֆրանսիական հասարակայնության ուշադրությունը։ Հարցի հետազոտությունը ցույց է տվել, որ ոստիկանների շրջանում ինքնասպանությունների բարձր մակարդակը մի քանի օբյեկտիվ պայմաններով է պայմանավորված, նրանք վատ են վարձատրվում, ստիպված են լինում դժվարին ու երկարատեւ հերթափոխներ աշխատել, հաճախ են հարազատ տնից հեռու եւ այնպիսի շրջաններում աշխատում, որտեղ ոստիկաններին ատում են, իսկ նրանց երեխաները ծաղրուծանակի ենթարկվում։ Տեղեկություններ կան, որ իրենց աշխատավայրերում էլ ոստիկանները երբեմն սպառնալիքների, ծաղրուծանակի եւ նույնիսկ ռասայական խտրականության

են ենթարկվում։ Ֆրանսիայի ներքին գործերի նախարար ժան Լուի Դեբրեն հայտարարելով ոստիկանների շրջանում ինքնասպանությունների կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների մասին՝ ասել է, որ յուրաքանչյուր վիճակագրական տվյալի հետեւում մարդկային դրամա է, ողբերգություն է թաքնված։ Նա հայտնել է, որ ոստիկանների աշխատանքային պայմանները բարելավվելու են, վերանայվելու են նրանց աշխատանքային հերթափոխները, ավելի շատ զորանոցներ են կառուցվելու նրանց համար, ոստիկաններին բժշկական օգնություն ցուցաբերելու կարգը փոխվելու է, կավելացվի հոգեբանների թիվը ոստիկանությունում, «վստահության» 2 հեռախոսագիծ կստեղծվի։ Չնայած ոստիկանների ինքնասպանության դեպքերը Ֆրանսիայի ողջ տարածքում են գրանցվել, առանձնապես ծանր պայմաններում «Մեծ Փարիզի» շրջաններում աշխատող ոստիկաններն են։ Նրանցից շատերը գավառում են ծնվել ու մեծացել եւ դժվարությամբ են հարմարվում մայրաքաղաքի կյանքին։ Այդ են վկայում արհմիութենական մի գործչի բերած հետեւյալ թվերը. «Մեծ Փարիզում» աշխատող 24 հազար ոստիկաններից 14 հազարը խնդրել է, որ իրենց աշխատանքի տեղը փոխեն։

ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԱՍԼ-ՏԵՐՅԱՆ

ԱՆՍՊԱՍ

Արդյոք վերջի՞նն է... Հռոմի պապը

Վատիկանի Սուրբ աթոռի համար ժառանգներ չեն նշանակվում։ Կաթոլիկական շրջաններում հավատ կա որոշ եպիսկոպոսների ինստիտուտի նավերժության հանդեպ, իսկ, անա, աշխարհիկ հասարակությունում մեր ընդ մեր առաջ են գալիս կարծիքներ, թե Սուրբ Պետրոսի տաճարի գահը պատմական անավարտ է դառնում, եւ որ պապերի գահ կլինի մի օր կործանվի։

Փարիզի հասարակական գիտությունների բարձրագույն ուսումնասիրությունների դպրոցի տնօրեն Պատրիկ Միշելը, որ վերջերս Իտալիայում լույս ընծայեց «Հավաս առանց բռնապետների» գիրքը, կանխագուշակում է, մոտ ապագայում Հռոմի պապերը հրաժարվելու են գահից, եւ Հովհաննես Պողոս 2-րդը, նույն ինքը Կարոլ Վոյտիլան, լինելու է Հռոմի վերջին պապը։ 70-ական թվականներին գրող Ռոմիեռո Լա Վալլեն արդեն «ընդմիշտ» ողբացել է Սուրբ աթոռի առաջնորդին օվկիանոսից անդին Ռիո դե Ժանեյրոյի ֆավելաներ... Սակայն այնտեղ

ինքնագիրի սանդուղքի մոտ ընկել ու դեգերել էր փոխված, զինվորները պատվո պահակ էին կանգնած, բայց դուրս էր փոխվել նվաստացնողի ու տեղի ունեցավ Հռոմի պապի պաշտոնական այցելություն։ Այնուամենայնիվ «Հավաս առանց բռնապետների» գիրքը Հռոմում չմնաց անհետ։ Այն խթանեց տարբեր ենթադրություններ ու չարագուշակ ակնկալիքներ։ Երբ Հովհաննես Պողոս 2-րդը անցած դարի վերջին պապը, նշվում են որ մանր, սակայն նա առնվազն վերջին պապը ողջունողը կլինի։ Չէ որ «պաշտոնյա նախկին» Արմանի 4-րդից հետո, Վատիկանում ոչ մի անգլիացի այլեւս չբազմեց պապի բարձրագույն։ Իսկ մյուսները էլ նշում են, որ թվում է, թե խոսք չի կարող լինել ֆրանսիացի պապերի մասին եւ պապերի ավինյոնյան գերեվարության ժամանակաշրջանի մասին, սակայն Ամերիկայի ափերին կարող Սուրբ Պետրոսի տաճարի գահին նկատմամբ այնուհանդերձ իրեն զգացնել է տալիս։

«ԻԶՎԵՍՏԻԱ»

digitised by A.R.A.R.@

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

1968-ին Երևանի ֆիզիկական կուլտուրայի ինստիտուտի շրջանավարտին ուղարկեցին Մոսկվա ասպիրանտուրա։ Համաձայնեց՝ "մտածելով մեկ ուրիշ ծրագիր իրագործելու նպատակով"։ 20 տարեկանում նոտաներն արդեն սովորել էր։ Իսկ Մոսկվայում համարձակություն բոլոր հայտագրերը. խոչընդոտը «Տիգրան Ճամկոչյան (ԱՄՆ)»-ի մասնակցությունն էր։ Կինոում մեկ տարի հետո կատարվեց դերերգչի փոփոխությամբ», օպերայի ռեժիսորականի մասին է պատմում ոչ։ Սաղոյանը։ Երևանում փակ դռները դժվար են բացվում։ Սկսում են ենթադրել, զարյանի «Հեմինգուեյ» օպերան, Հայկ Բոյաջյանի «Աստ ամերիկյան հնդիկների մասին» սիմֆոնիան և «Հե՜յ, ո՞վ կա այդտեղ»-ը։ Այդպես ծրագրերից է Երևանում ժամանակակից ամերիկացի կոմպոզիտորների կամերային գործերի կատարումը առաջին անգամ։

«Հե՜յ, ո՞վ կա այդտեղ» կտեսնե՞նք երևանյան բեմում

Այսօր «Ասպարեզ» ստուդիայում ձայնագրվում է կոմպոզիտոր Էդվարդ Սաղոյանի «Հե՜յ, ո՞վ կա այդտեղ» 30 րոպեանոց օպերայի նվագախմբային բաժինը։ Մայիս-հունիսին Հայելատաճ սրահում երևի թե արդեն կունենանք դիտել Սուրիաս Թորոսյանի բեմադրությամբ (նաև նկարչական ձևավորմամբ), Լիլյա Օվյյանի, Գևորգ Եղիազարյանի խաղարկմամբ վաղուց սպասված այս օպերան։ 1982-ին հղացված ստեղծագործությունը դժվար ընթացք է ունեցել։ Հայրենիքում ուղեփակոցների առատությունն ստիպել է ուրիշ հասցեներ գտնել. 88-ին կատարվել է Կիևում երգիչներ Աշոտ Կարապետյանի և Նոնա Մելքումյանի մասնակցությամբ։

քումը ներից զանգահարեց Արամ Խաչատրյանին. «Ուզում եմ ազատ ունկնդիր լինել»։

«Իմ մեջ ամեն ինչ անսովոր է» ասածը փորձում է հաստատել։ «Ավանդական անորենի վերաբերմունքի մասին գիտական իմ թեզին զուգահեռ վերջացրի առաջին սիմֆոնիան «Եղե խոսք Հայաստանի մասին» (1969-70 թթ.)»։ Էդվարդ Սաղոյանը դարձավ ԽՍՀՄ-ում երաժշտաթերապիայով զբաղվող առաջին մասնագետը, Երևանում իրրեւ բուժման միջոց սկսեց կիրառել երաժշտությունը։ Բայց սա մասին ուրիշ անգամ։ 1976-ին ընդունվեց Կոմիտաս կոնսերվատորիա Ալեքսանդր Հարությունյանի դասարան, գրեց երկրորդ թիվ 2 սիմֆոնիան։ Խորեն Տեր-Հարությունյանի հետ մտերմությունը ծնունդ տվեց 3-րդ ֆանտաստիկ նվիրված սիմֆոնիկ պոեմին։

Թվարկած ստեղծագործություններից որեւէ բան չեմ լսել։ «Ո՞վ է 70 տարեկանից զամբիկի գործերը կատարում, որ լսած լինեմ», ասում է Էդվարդ Սաղոյանը։ Հայկական սիմֆոնիկ երաժշտության ճակատը սահմանափակված է»։

«Հե՜յ, ո՞վ կա այդտեղ» օպերան ամփոփվում է Վիլյամ Սարոյանի ամենասիրված պիեսներից մեկի հիման վրա։ Վերջին նախօրին մահվան տեսարանը գեղեցկացնող ծնվեց։ «ԱՄՆ-ից Երևան էր ժամանել բարիտոն Տիգրան Ճամկոչյանը, ուզում էր երգել, առաջարկեց ռադիոյում ձայնագրել։ Ռադիոկոմիտեի տնօրեն Ստեփան Պողոսյանը պատասխանատվությամբ, թե չի ուզում անպայման է, մերժեց։ 87-ին Կիևում ցանկությունն իրականացավ։ Փոխ էինք տեսել ԱՄՆ-ից Տիգրան Ճամկոչյանը, Երևանից Նոնա Մելքումյանը կոմպոզիտորների տան համերգային դահլիճում։ Տնօրենը փորձը դադարեցրեց տեղը, խախտի բոլոր անկյուններից կինոստուդիայի մշակույթի բաժնի նրա հանգով հանդիպել ցանկացել էին

եր միության անդամ եւ դառնում մեծապես համառությամբ հանձնը։ 3 տարի հետո արդյունքի հասնելը Սաղոյանին նորից «հնարավորություն տվեց» ընդգրկվել ԽՍՀՄ փառատոններում («3 խոսք Հայաստանի մասին» Կիևում, «Մարիա Վոլկոնսկայայի նամակները» մոնոօպերան Էլլադա Չախոյանի կատարմամբ Կիևում, Մոսկվա, Լենինգրադ), նաև Գերմանիա, Չեխոսլովակիա, Նորվեգիա, Ֆրանսիա, Լիբանան։

«Անկեղծ ասած, ընդհանրապես ճանաչումներն էլ յուրօրինակ խոչընդոտներ էին դառնում։ Երևանում ասում էին «Դե, արդեն դրսում կատարվել է», կամ էլ «Ո՞վ է թույլ տվել, որ առանց մեր ստորագրության ուրիշ քաղաքներում կատարվի»։

1991-ին Յուրի Ղազարյանի հետ ստեղծել են Կոմպոզիտորների միջազգային լիգան։ «Երաժշտության ինտելեկտուալներ» անվանյալ կազմակերպությունը տարբեր համերգների հեղինակն է, որոնցից հիշատակենք երկուսը. Արամ Խաչատրյան մեծ դահլիճում չխկ Յոզեֆ Մասենի «Մուսա լեռան 40 օրը» օպերան և ԱՄՆ-ի հայ ստեղծագործական 500-ամյակին նվիրված համերգը։ Վերջինիս ընթացքում հնչեցին Յուրի Ղազ-

Հայաստանյան մամուլն արձագանքեց Սաղոյանի վերջին հաջողություններին։ Անցյալ տարի փետրվարից նոյեմբեր ամիսը ամերիկյան Բոստոն, Փոլիլիդոն, Վաշինգտոն, Սան Ֆրանցիսկո, Գլենդեյլ, Ֆիլադելֆիա, Նյու Յորք քաղաքներում ամերիկացի կոմպոզիտորների հետ ունեցած անձնական ծանոթությունները հնարավորություն ընձեռեցին Սաղոյանի երաժշտությունը ամերիկացիներին ներկայացնել։ «Դարձա ԱՄՆ կոմպոզիտորների միության անդամ, որը ոչ միայն մեծ պատիվ է. միությունը պարտավորվում է իր անդամներին բարձր տեղեկատվություն ապահովել, նաև ԱՄՆ-ում գործերս կատարվելու դեպքում հոնորար վճարել», ասում է Էդվարդ Սաղոյանը։ 95-ի նոյեմբերի 7-ին Արևմտյան Վիրջինիայի Մորգենթաունի համալսարանի սրահում Ֆեղիպ-Վանդերպուլ երկյակի կատարմամբ հնչել է հայ կոմպոզիտորի Ջութակի և դաշնամուրի թիվ 2 սոնատը ճանաչված կոմպոզիտորներ Բարտոկի և Կոդայի ստեղծագործությունների շարքում։ The Armenian Reporter թերթը ջերմորեն արձագանքեց Սաղոյանի մյուս գործերի թվում հիշատակելով գրված «Նաոնկացի» բալետի մասին։ «Ամերիկայի կոմպոզիտորները սկսեցին հետաքրքրվել «Հե՜յ, ո՞վ կա այդտեղ» օպերայով», պատմում է կոմպոզիտորը՝ ցույց տալով նրանցից ստացած նամակները։ Լիզա Հեֆֆերրը առաջարկել է ֆիլմերի համար երաժշտություն գրելով ... Նյու Յորքի ժամանակակից օպերայի կենտրոնի տնօրեն դարձած Ռեյլոր Մարշալը գնահատելով «Հե՜յ, ո՞վ կա այդտեղ» օպերան, նշում է, թե նման ... Մի կարեւոր գնահատական էլ օպերայի պարտիտուրն ընդունվել է Վաշինգտոնի Կոնգրեսի և Նյու Յորքի Ազգային գրադարանների երաժշտական բաժնի ֆոնդերում։

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՀԱՆՆԵՓՅԱՆ

ՀՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջին գիտաժողովը հեռանկարային է

«Երաժշտությունը և պարը պատկերագրության մեջ»՝ մարտի 7-8-ին, Երևանում

Ավանդական երաժշտության հայկական խորհուրդը Երևանում կազմակերպեց հնագիտական երաժշտության և էթնո-խորեոլոգիայի ուսումնասիրող խմբերի առաջին միացյալ գիտաժողովը։ Վերնագիրն էր «Երաժշտությունը և պարը պատկերագրության մեջ»։ Գիտաժողովը տեղի ունեցավ ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտում։ Ինստիտուտի տնօրեն Ա. Քալանթարյանի հովանավորությամբ և կազմկոմիտեի անդամ Է. Պետրոսյանի և Ժ. Խաչատրյանի ջանքերով գիտաժողովը ընթացավ պատշաճ գիտական մակարդակով։

Հայերեն ու անգլերեն տպագրված զեկուցումների հիմնադրույթները ծևավորված էին համապատասխան պատկերագրությամբ։

Լսվեցին բազմաբնույթ զեկուցումներ, որոնք վերաբերում էին հայ մշակույթի տարբեր շրջաններին։ Հնագույն շրջանի երաժշտական գործիքների մասին էին Ա. Փիլիպոսյանի և Հ. Քամալյանի «Հայկական լեռնաշխարհի մ. թ. ա. III-I հազարամյակների նկարագրաններն ու նրանց արեւելյան զուգահեռները» և Ա. Պետրոսյանի «Քառասամբի գավաթի երաժիշտը և նրա նվագը» զեկուցումները։

Տաղանաւարերի պատկերաւանդակներում հանդիպող երաժիշտների և երաժշտական գործիքների մասին էր Հ. Պետրոսյանի և Հ. Պիկիչյանի «Երաժիշտը և խնջույքը» (ըստ XVI-XVIII դդ. տաղանաւարային պատկերաւանդակների) զեկուցումը։ Այն հնագետ-երաժշտագետ համագործակցության յուրօրինակ արդյունքն էր։

Տաղանաւարերի պատկերաւանդակների մասին զեկուցեց նաև երաժշտագետ Ս. Սանուկյանը (Տաղանաւարերի վրա պատկերված նվագարանները)։

Հնագետներ Ժ. Խաչատրյանի, Ա. Ժամկոչյանի, Ֆ. Թաքալյանի, Ն. Հակոբյանի զեկուցումները արժեքավոր նյութ տրամադրեցին երաժշտագետների և էթնոխորեոլոգների ուշադրությանը։ Անիից, Դվինից, Անդրուրալի Վիլգորոդ գյուղից, Գառնիից ու Արտաշատից պեղված երաժիշտների, պարողների և երաժշտական գործիքների պատկերներով քանդակները, անոթներն ու արձանիկները հայ հնամենի մշակույթի փառաց վկաներն էին։

Ուշ շրջանի արվեստի պատկերասրահում պահպանված հայ ձեռագրերն ու Աստվածաշնչի ավանդական նկարազարդումներն էին վերլուծվում Է. Պետրոսյանի և Հ. Հիմանի (Գերմանիա) զեկուցումներում։ Իսկ ըստ պատկերագրական մեթոդի XIX դ. վերջի պարերի վերականգնումը ներկայացվում էր «Պարը Վանո Խոջաբեկյանի նկարներում» Ժ. Խաչատրյանի հետաքրքիր զեկուցմամբ։

Երևանյան գիտաժողովը Ավանդական երաժշտության հայկական խորհրդի անդրանիկ միջոցառումն էր, որը առաջընթաց ու հեռանկարային քայլ էր հայ արվեստագիտության համար։

ՆՈՒՆԵ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ,
ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի գիտաշխատող

«Ինչ հայեր» պիեսը մրցանակակիր

Մարտի 9-ի «Արմինըրն Միրոր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթից տեղեկանում ենք, թե անցյալ ամիս Մանհեթենում անցկացվող կին դրամատուրգների հեղինակավոր Սյուզան Սմիթ Բլեքբըռն մրցանակաբաշխությանը երկրորդ տեղի համար սահմանված երկու մրցանակներից (յուրաքանչյուրը 1.250 դոլլար) մեկը շնորհվել է հայազգի գրող Լեսլի Այվազյանին՝ «Ինչ հայեր» պիեսի համար։ Հանձնախմբի անդամներից Միմի Քիգորն իր ելույթում հույս է հայտնել, որ այս տարվա 12 մրցանակակիրները կհետեւեն իրենց նախորդների օրինակին եւ հետագայում կարժանանան նաեւ այդ բնագավառում Պուլիցերյան մրցանակին։

Ազնավուրը նորից կհաստատի իր միջազգային կարգը

Առաջիկա հունիսի 12-ին Նյու Յորքի երգահանների համբավի սան կազմակերպելիք մրցանակաբաշխությունների ճաշկերույթին հանրաճանաչ կոմպոզիտոր, կինոդերասան եւ երգիչ Շառլ Ազնավուրը կդասվի միջազգային կարգի (Ամերիկայից դուրս նա վաղուց է այդ պատվին արժանացել) երգահանների շարքը իր «Երբ ես երիտասարդ էի», «Մամա», «Այդ բոլոր սիրուն աղջիկները» եւ այլ երգերի համար։ Ավելացնենք, որ ռոք երաժշտության Ազգային ակադեմիայի մաս կազմող վերոհիշյալ երգահանների համբավի սան նախագահն է իր կյանքի ութերորդ տասնամյակը բոլորած Ֆրենկ Սինատրան։

«Պայուսակներ՝ դպրոցականներին» օպերացիան ավարտվում է

Նյու Ջերսիի կանանց միության կենտրոնական խորհուրդը շարունակում է նյութական միջոցների հավաքումը «Պայուսակներ՝ Ստեփանավանի դպրոցականներին» օպերացիայի 2-րդ փուլը ավարտելու համար։ Ծրագրով նախատեսվում է 15 հազար դոլլարով գնել եւ այս գարնանը Հայաստան ուղարկել գրենական պիտույքներով եւս հազար պայուսակ՝ երկրաշարժից տուժած Ստեփանավանի աշակերտներին, հաղորդում է ամերիկահայ «Արմինըրն Միրոր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթը՝ իր մարտի 9-ի համարում։

Հ. Օ.

«Թուրք սոյի» 8-րդ սիմպոզիումը Բաքվում

Թուրքական համագործակցության համաձայն, Անկարայում տեղի ունեցավ թուրքալեզու երկրների մշակույթի նախարարների «Թուրք սոյի» (թուրք ցեղի) 7-րդ սիմպոզիումը։ Երգահանների հայտարարության մեջ նշված է, որ հանդիպման նպատակն է թուրքական աշխարհի մշակույթի ժառանգության աշխարհի խաղաղության զարգացման ... համագործակցությունը աշխարհին ներկայացնելը։

Սիմպոզիումի մասնակից Թուրքիայի, Ադրբեջանի, Ղազախստանի, Ղրղզստանի, Թուրքմենստանի, Ուզբեկստանի, Հյուսիսային Կիպրոսի թուրքական հանրապետության և Թաթարստանի մշակույթի նախարարները որոշեցին «Թուրք սոյի» 8-րդ սիմպոզիումն անցկացնել եկող տարի, Բաքվում։

Գ. Ձ.

ՏԱՐԱԶ

40 աստղ՝ Կարմիր խաչին

Նորաձեւության աշխարհը ներկայացնող մանեկենուհիներից 40-ից ավելի աստղեր արձագանքեցին Միջազգային Կարմիր խաչի հրավերին։ Իտալացի ոսկերիչ Պոմելլատոյի նախաձեռնությամբ նրանք շեղ թանկարժեք զարդերով կեցված էին ընդունում Միշել Կոնտի օբյեկտիվի առջեւ։ Արդյունքում Mondadori հրատարակչությունում ստեղծվեց Shots լուսանկարային ալբոմը եւ կայացավ զարդերի վաճառքը։ Գոյացած միջոցները կհանձնվեն Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտե՝ Աֆղանստանին օգնելու համար։

Նինա Ռիչիի օծանելիքի գովազդը՝ կինոգլուխգործոց

Նինա Ռիչիի ֆիրմայի L' air du temps օծանելիքին է նվիրված անգլիացի ռեժիսոր Թոնի Քեյեի բեմադրած նոր հեռուստատեսահոլովակը։ Նկարահանումները տեւել են 6 օր։ Մոնտաժման վրա հարկ եղավ ծախսել 25 ժամ, որի արդյունքում մնաց միայն էկրանային 60 վայրկյանանոց ցուցադրումը։ Ֆիլմին մասնակցել են 350 անձնա դերակատար, 50 պարող, 110 կենդանի (օձեր, մողեսներ, մացառախոզեր, սիրամարգեր, կատուներ, շներ, ուղտայծեր, կարապներ), օգտագործվել է 400 կոստյում։ Նկարահանումներն անցկացվում էին Ֆրանսիայում, 6500 քմ տարածք ընդգրկող դեկորների մեջ։ Ֆիլմում հնչում է 16-րդ դարի կոմպոզիտոր Թոմաս Թելլիսի երաժշտությունը։ Արդյունքում ծնունդ առավ գովազդային կինոյի վերջին տարիների գլուխգործոցներից մեկը։

Շիֆերն էլ մոմե տիկնիկ

Փարիզի Գրեւեն մոմե տիկնիկների հայտնի թանգարանում հայտնվել է Կլաուդիա Շիֆֆերի երկվորյակը։ Դա հաստատումն է մանեկենուհիների բացահայտ ճանաչման։ Այսուհետ, նա միացավ Մայքլ Ջեքսոնին, Մադոննային, Նապոլեոնին, Քիմ Բեյսինջերին, Մոցարտին եւ պատմական այլ դեմքերի։

Նաոմի Քեմփբելին վռնդեցին

Հայտնի է բոլորին, ճանաչված մանեկենուհի Նաոմի Քեմփբելը սիրում է ման գալ առանց վարտիքի, բայց որեւէ մեկի մտքով չի անցնում միջամտել նրա «անկախությանը»։ Բայց... Նորաձեւության իտալացի օրենսդիրներից մեկը՝ Լաուրա Բյաջոտտին իր հեղինակած զգեստների ցուցադրությունից վռնդեց հանրահայտ մանեկենուհի Նաոմի Քեմփբելին։ Վերջինս ցուցադրությանը ներկայացել էր 2 ժամ ուշացումով։

Նաոմի Քեմփբել

digitised by A.R.A.R.@

ՀՀ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

«Ցեմենտը» կրկին հաղթեց «Արարատին»

Նյարդային խաղ, կրքերի բորբոքում

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Ուշադրության կենտրոնում էր Արարատում տեղի ունեցած «Ցեմենտ»-«Արարատ» սկզբունքային մրցավեճը, քանի որ թիմերն ունեին հավասար միավորներ եւ պայքարում են մրցանակային տեղերի համար: Արարատի քաղաքային փոքրիկ մարզադաշտի բոլոր հնարավոր տեղերը լեցուն էին ֆուտբոլասերներով: Խաղի ընթացքին հեռեւում էին նաեւ մարզադաշտից դուրս տարածությունից: Ցավոք, խաղադաշտն ամենեւին ողորկ չէր: Մեծ խորդուբորդություններին ավելացել էր նաեւ ցեխոտ ծածկը: Արարատցիները շատ վստահ սկսեցին հանդիպումը: Եվ արդեն 17-րդ րոպեին Արթուր Քոչարյանը բացեց խաղի հաշիվը: Դրանից հետո հյուրերը մի քանի անգամ էլ կարող էին գրավել մրցակցի դարպասը: Սակայն մոտ տարածություններից զարմանալիորեն վրիպեցին թե Վահե Յաղմուրյանը, թե Մեսրոպ Արզումանյանը:

Խաղի ընթացքը փոխվեց անսպասելիորեն: 37-րդ րոպեին «Ցեմենտը» մրցակցի տուգանային հրապարակի ձախ կողմում ստացավ տուգանային հարվածի իրավունք: Արտաշատ Աբրահամյանը լայնակի փոխանցումով գնդակն ուղարկեց դարպասապահի հրապարակ: Հարություն Աբրահամյանը ուսով գնդակը Մուրադյան Վալերի Խոչաբյանին ուղղեց, որ գնդակը անցել է դարպասային գծից եւ ցույց տվեց դաշտի կենտրոնը: 43-րդ րոպեին նոր անակնկալ ծնավ գնդակը հայտնվեց «Արարատի» դարպասում: Շիրակ Սարիկյանն աջ կողմից դարձյալ լայնակի փոխանցումով գնդակն ուղարկեց դարպասապահի հրապարակ: Հարություն Աբրահամյանը փորձեց շեղել գնդակի ուղղությունը: Սակայն այն դիպչելով ողղահայաց դարպասաձողին հայտնվեց դարպասում: Այդ ամենը վճռական եղավ: Չնայած 2-րդ կեսի հասկաբես վերջնամասն անցավ «Արարատի» բուռն գրոհներով, սակայն խաղը փոխել հնարավոր չեղավ: Հարկ է նշել, որ խաղը նյարդային էր, ֆուտբոլիստները հաճախ էին ընդհարվում, վիճում, մրցավարն էլ ոչ միշտ էր իր բարձրության վրա համենայնդեպս, մրցավեճը լարված էր եւ «Ցեմենտը» 2-րդ անգամ առավելության հասնելով «Արարատի» նկատմամբ, կարեւոր 3 միավոր գրանցեց իր օգտին:

Գյումրիի «Շիրակը» երեւանյան 2 հաջող նկրթերից հետո վերելով հանդես եկավ սեփական հարկի տակ եւ առանց բարդությունների ՀՄՄ-ին հաղթեց խոշոր հաշվով: Ընդ որում, կրկին դաշտից առանց գոլի չհեռացավ Արա Աղամյանը, որն առաջնությունում խփելով իր 17-րդ գնդակը, ռմբարկուների մրցությունում դարձավ միանձնյա առաջատար:

«Զանգեզուրն» արտագնա խաղում կարեւոր հաղթանակ տարավ «Ագնավուրի» նկատմամբ, որը, արդեն վստահ կարելի է ասել, հրաժեշտ է տալու բարձրագույն խմբին: «Զանգեզուրի» կազմում 1 գոլի հեղինակ դարձավ Արթուր Մանուկյանը, որը ռմբարկուների ցուցակում 10 գնդակով 4-րդ տեղում է:

Այսօր կմրցեն

«Կոտայք»-«Ղարաբաղ»	(1-0)	____
«Փյունիկ»-«Վան»	(4-1)	____
«Արագած»-«Երեւան»	(0-6)	____

Բոլոր հանդիպումներն սկսվելու են ժամը 15-ին: Ընդ որում «Փյունիկը» «Վանին» հյուրընկալելու է Արտաշատի քաղաքային մարզադաշտում:

ՀՀ առաջնություն, բարձրագույն խումբ
14-րդ տուր

«ՑԵՄԵՆՏ»-«ԱՐԱՐԱՏ» 2-1 (2-1)
Գնդակները խփեցին. Ա. Քոչարյանը («Արարատ», 17), Ա. Աբրահամյանը («Ցեմենտ», 37), Շ. Սարիկյանը («Ցեմենտ», 43):

«ՇԻՐԱԿ»-ՀՄՄ 5-0 (2-0)
Գնդակները խփեցին. Ա. Պետրոսյանը (14), Ս. Նիկոլյանը (21, 80), Ա. Մարտիրոսյանը (48), Արա Աղամյան (87):

«ԱԳՆԱՎՈՒՐ»-«ԶԱՆԳԵԶՈՒՐ» 1-2 (0-0)
Գնդակները խփեցին. Ա. Մանուկյանը («Զանգեզուր», 60), Հարությունյանը («Ագնավուր», 85), Սարկոսյանը («Զանգեզուր», 86):

Առաջնության աղյուսակը մարտի 22-ի դրությամբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Փյունիկ	13	11	2	0	40-9	35
2. Շիրակ	14	10	2	2	37-16	32
3. Երեւան	13	9	1	3	28-13	28
4. Ցեմենտ	14	8	3	3	34-16	27
5. Արարատ	14	7	3	4	38-16	24
6. Կոտայք	13	5	2	6	20-20	17
7. Ղարաբաղ	13	4	3	6	16-17	15
8. ՀՄՄ	14	4	2	8	21-35	14
9. Արագած	13	3	3	7	24-46	12
10. Վան	13	3	3	7	16-30	12
11. Զանգեզուր	14	3	2	9	18-39	11
12. Ագնավուր	14	0	2	12	13-48	2

Առաջնության ռմբարկուները

Արա ԱՂԱՄՅԱՆ «Շիրակ»	17
Տիգրան ԵՍԱՅԱՆ «Երեւան»	16
Հովհ. ԹՈՒՄԲԱՐՅԱՆ «Ցեմենտ»	15
Արթուր ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ «Զանգեզուր»	10
Արթուր ՔՈՉԱՐՅԱՆ «Արարատ»	9

Մեծ հետաքրքրություն շախմատի օլիմպիադայի նկատմամբ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հարավսլավիայում մեծ հետաքրքրություն է առաջացրել սեպտեմբերին Երեւանում մեկնարկող շախմատի համաշխարհային օլիմպիադան, Արմենպրեսի թղթակցին ասաց Բելգրադում հրատարակվող «Սպորտ» հեղինակավոր մարզական թերթի հատուկ թղթակից Վ. Ռա[...]ուեւիչը: Հարավսլավիայի շախմատի առաջատար երկրներից մեկի թիմը Երեւանում ներկայացնելու են երկու ուժեղագույն շախմատիստ, որոնց կուղեկցեն բազմաթիվ լրագրողներ եւ մարզասերներ: Ավելացնենք նաեւ, որ հարավսլավական «Միկրո-Նովա կոմպյուտերս» ֆիրման սերտորեն համագործակցում է Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայի հետ:

Շտեֆին եւ իր շները

Ժամանելով Ինդիան Ուելս՝ Շտեֆի Գրաֆն անմիջապես այցելեց այն շնաբուժարանը, որտեղից նա երկու տարի առաջ շուն էր գնել: «Այս վերջին երեք ամսում ... ծնողները ես անցկացրել եմ առանց իմ գերմանական հովվաշների, ես նրանց միսները ես անցկացրել եմ առանց իմ գերմանական հովվաշների, ես նրանց շատ եմ կարոտել», ասում է Շտեֆին, ու ես կցանկանայի գնել եւս մեկ շուն»: Այ ինչ ծախողում. «Շնաբուծարանն այլեւս գոյություն չունի: Ո՞վ գիտե, գուցե այդպես ավելի լա՞վ է...»:

Ս. Մ.

Ինչո՞ւ «Պարկ դե Պրենս»

Ինչո՞ւ Փարիզի հանրահայտ մարզադաշտը կոչվում է «Պարկ դե Պրենս» («Իշխանների պարտեզ»): Պարզվում է, որ մարզադաշտի տեղը ժամանակին մի պարտեզ է եղել, որը պատկանել է ռուսաստանցի մի իշխանուհու: Ֆուտբոլային մարզադաշտը պարտեզի տեղը կառուցվել է 20-րդ դարի սկզբին: Իշխանուհին գնաց, պարտեզը նույնպես, բայց անունը մնաց:

Տաք ջուր չլինելու համար 1000 դոլլար տուգանք

«Իտալիայում մրցավարները պետք է հարգվեն», այսպես է հայտարարել Իտալիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիան, որը 1000 դոլլարով տուգանեց «Նապոլի» թիմին այն բանի համար, որ «Նապոլի»-«Պարմա» հանդիպման մրցավարը խաղից հետո տաք ջրի բացակայության պատճառով լողացել էր միայն սառը ջրով:

Նորից ռուսաստանցի գեղասահորդները

Կանադայի Էդմոնտոն քաղաքում տեղի ունեցող գեղասահքի աշխարհի առաջնությունում արդեն ավարտվել է սպորտային պարերի մրցաշարը: Աշխարհի չեմպիոնի կոչումը նվաճել է Ռուսաստանի Մարինա Ելցովա-Անդրեյ Բուշկով զույգը: 2-րդ տեղն է գրավել գերմանական Մանդի Վյոտցել-Ինգո Շտոյեր երկյակը: Տղամարդկանց մենասահքում կարճ ծրագրից հետո առաջատարն է

մոսկվացի Իլյա Կուլիկը: 1-ին տեղի գլխավոր հավակնորդներից մեկը՝ օլիմպիական չեմպիոն Ալեքսեյ Ուրմանովը (Ռուսաստան) առայժմ 3-րդ տեղում է, իսկ 2-րդ դիրքն զբաղեցնում է ամերիկացի Տոդ Օլդրիջը: Հիշեցնենք, որ աշխարհի առաջնությանը մասնակցում են նաեւ Հայաստանի ներկայացուցիչները:

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԳԱՎԱԹՆԵՐ

Լեհը դասեց լեհերին

Հայտնի դարձան Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարի կիսաեզրափակիչի բոլոր 4 մասնակիցները: Եվրոպական ակումբային ամենահեղինակավոր մրցաշարի գլխավոր մրցանակը վիճարկելու են Ֆրանսիայի «Նանտը», Իտալիայի «Յուվենտուսը», Հոլանդիայի «Պանաթինաիկոսը» եւ Հոլանդիայի «Այաքսը»: 1-ին կիսաեզրափակիչ զույգը կազմելու են «Նանտն» ու «Յուվենտուսը», իսկ մյուսում մրցելու են «Այաքսն» ու «Պանաթինաիկոսը»:

Ինչպես գրվել է մեր թերթի նախորդ համարում, «Նանտը» Մոսկվայում 2-2 հաշվով ավարտելով հանդիպումը «Սպարտակի» հետ դուրս եկավ հաջորդ փուլ, քանի որ սեփական հարկի տակ տեղի ունեցած առաջին խաղում հաղթել էր 2-0 հաշվով: Հարկ է նշել, որ այս հանդիպման ելքի վրա մեծապես ազդեց խաղի գլխավոր մրցավարի կողմնակալ սխալը: Երբ հաշիվը 2-0 էր հօգուտ մոսկվացիների, մրցավարը չնշանակեց բացահայտ 11-մետրանոց հարվածը «Նանտի» դարպասին, որը կարող էր բախտորոշ լինել: Դրանից հետո ֆրանսիացիների կազմակերպած կտրուկ հակագրոհը ավարտվեց «Սպարտակի» դարպասի գրավմամբ: Աչքի ընկավ «Նանտի» գլխավոր ռմբարկու Ուեդեկը: Սպարտակցիների համար նաեւ դժվար էր հոգեբանորեն պայքարել վերջնական հաղթանակի համար: Ոգեւորված ֆրանսիացիները նոր հաջողության հասան եւ կրկին գոլի հեղինակ դարձավ Ուեդեկը: Դա նրա 3-րդ գնդակն էր «Սպարտակի» հետ խաղերում, քանի որ Նանտում տեղի ունեցած մրցավեճում էլ գոլի հեղինակ էր դարձել: Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում Ուեդեկի խփած գնդակների թիվը հասավ 5-ի, եւ նա ռմբարկուների թվում է: 5 գոլի հեղինակ է դարձել նաեւ «Սպարտակի» պաշտպան Յուրի Նիկիֆորովը, որը «Նանտի» հետ խաղում գլխավոր հերոսն էր, 2 անգամ սխալվեց հյուրերին խաղը վերսկսել կենտրոնից: Ընդ որում, 2 գոլերն էլ բացառիկ գեղեցիկ էին:

«Յուվենտուսը» Թուրինում 2-0 հաշվով հաղթեց Մադրիդի «Ռեալին»: 17-րդ րոպեին հաշիվը բացեց Ալեսանդրո Դել Պիերոն, իսկ 53-րդ րոպեին այն կրկնապատկեց Միկելե Պադովանոն: Մադրիդում «Ռեալը» հաղթել էր 1-0 հաշվով: Ընդ որում, խաղացողներն այդ խաղում բացահայտ առավելություն ունեին, սակայն չկարողացան հաղթել առավել խոշոր հաշվով: Ինչպես հասկանալի է Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարերին, այս խաղն էլ աչքի ընկավ կոշտ պայքարով եւ դաշտից հեռացվեցին մեկական ֆուտբոլիստներ:

«Պանաթինաիկոսը» ընդունել էր Վարշավայի «Լեգիային»: Այս հանդիպման գլխավոր մրցավար, մոսկվացի Սերգեյ Խուսայինովն առաջին կեսի միջնամասում դաշտից հեռացրեց «Լեգիայի» դարպասապահ Մարցին Եվնուխային: Այդ ժամանակ հաշիվը դեռ չէր բացվել: Սակայն այդ պահը ճակատագրական եղավ լեհ ֆուտբոլիստների համար: Ընդ որում, իր հայրենակիցներին դասեց «Պանաթինաիկոսում» խաղացող լեհ լեգեոներ Քշիշտոֆ Վարժիխան, որը 2 անգամ գրավեց «Լեգիայի» դարպասը: Աչքի ընկավ «Պանաթինաիկոսի» եւս մեկ լեգեոներ արգենտինացի Խուան Խոսե Վարեյրան: «Պանաթինաիկոսը» հաղթեց 3-0 հաշվով:

«Նանտի» գլխավոր ռմբարկու Ուեդեկը

«Այաքս»-«Բորուսիա» մրցավեճում հոլանդացիների խնդիրն ավելի դյուրին էր: Չեմպիոնների լիգայի նախորդ խաղարկության հաղթող «Այաքսը» Դորտմունդում տեղի ունեցած առաջին խաղում առավելության էր հասել 2-0 հաշվով: Չնայած սեփական հարկի տակ մրցավեճում «Այաքսը» խաղաց զգալիորեն թուլացված կազմով, քանի որ առաջատար խաղացողներից ոմանք վնասվածքներ ունեին, իսկ ոմանք էլ որակազրկված էին, սակայն հաղթեց 1-0 հաշվով: 85-րդ րոպեին վճռական գոլի հեղինակ դարձավ սեւամորթ Կեսի Մոսսադյան:

Կիսաեզրափակիչ հանդիպումներում գլխավոր ֆավորիտները համարվում են «Այաքսն» ու «Յուվենտուսը»: Հնարավոր է կրկին եզրափակչում հանդիպեն Հոլանդիայի եւ Իտալիայի ներկայացուցիչները:

digitised by A.R.A.R.@

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

1996 թ. ապրիլի 13-ին, ժամը 12-ին կայանալու է «Արզնի» հանքային ջրերի գործարան բաց բաժնետիրական ընկերության բաժնետերերի հերթական ժողովը հետեւյալ օրակարգով.

1. «Արզնի» հանքային ջրերի գործարան բաց բաժնետիրական ընկերության 1995 թ. գործունեության հիմնական արդյունքների մասին:
2. Ընկերության 1995 թ. տարեկան ամփոփ հաշվեկշիռը հաստատելու մասին:
3. Ընկերության վերստուգիչ հանձնաժողովի հաշվետվությունը:
4. Ընկերության կանոնադրության մեջ փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին:

Ժողովը տեղի է ունենալու Բյուրեղավանում, ընկերության դահլիճում:

«ԱՐԶՆԻ» հանքային ջրերի գործարան բաց բաժնետիրական ընկերության խորհուրդ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան 150 քմ ընդհանուր տարածքով, բնակելի մակերեսը 65 քմ: Ունի ձեղնահարկ, մակերեսը 50 քմ: Բնակարանը գտնվում է Աջափնյակում, Հանրապետական հիվանդանոցի մոտակայքում:

Հասցեն՝ Մարգարյան 23, 1 մուտք, 4-րդ հարկ, բնակարան 15:
Հեռ. 581841 (ժամը 15–20-ը) կամ 342586:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

TOSHIBA 2100CT 486-DX2 անհատական գունավոր համակարգիչ եւ HP-320 գունավոր ատեղային տպիչ:

Հեռախոս 63-53-30:

ԼՈՒՍԱՐՎՈՒՄ Է

«ՍՈՆԱ» ՍՊԸ Շենգավիթի շրջանում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԴՊՐՈՑ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԴՊՐՈՑԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է 1996–1997 ՈՒՍ.ՏԱՐՎԱ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՏՎԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դասընթացների նպատակն է դիմորդներին նախապատրաստել դպրոցի ընդունելության մրցույթներին:

Ուսման տեւողությունը ստացիոնար բաժնում 3 ամիս է, իսկ հեռակայում՝ 4 ամիս:

Ուսուցումը վճարովի է: Վճարումը կատարվում է ամբողջ դասընթացի համար ըստ առանձին առարկաների՝

- Պետա-իրավական գիտություններ:
- Տնտեսագիտություն եւ մենեջմենթի հիմունքներ:
- Օտար լեզուներ (անգլերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն):

Դասընթացներին կարող են մասնակցել մինչեւ 30 տարեկան բարձրագույն կրթություն ունեցողները, պետական ծառայողները, ինչպես նաեւ մինչեւ 45 տարեկան պետական ծառայողները:

Դիմումներն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից:

Պարապմունքներն սկսվում են ապրիլի 1-ից:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ կառավարման դպրոց:

Հասցեն՝ Կիեւյան 8
(նախկին թիվ 10 ուսումնարանի շենքում)
Հեռախոս 22-89-42, 27-75-15

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՂԵԿԱՎԱՐՄԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԿՈՉՈՒՄՆԵՐ

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը սկսում է 1996-1997 ուսումնական տարվա դիմորդների փաստաթղթերի ընդունումը: Ընդունելությունը կազմակերպվում է արդյունաբերական ճարտարագիտության, շինարարական ճարտարագիտության, գործարար ղեկավարման եւ քաղաքագիտության մասնագիտացումների գծով:

Դիմորդները պետք է ունենան համապատասխան բնագավառի բարձրագույն կրթություն, տնտեսագիտության, ճարտարագիտության MBA ասպիրանտի համար, ֆիզիկամաթեմատիկական կամ մեխանիկա, շինարարական ճարտարագիտության M.Eng. աստիճանի համար, ճարտարագիտության, մաթեմատիկա, մեխանիկա՝ արդյունաբերական ճարտարագիտության M. Eng. աստիճանի համար, պատմության, իրավագիտության, լեզուների կամ հասարակական գիտությունների այլ բնագավառներ՝ քաղաքագիտության MA աստիճանի համար:

Անգլերեն լեզվի լավ իմացությունը պարտադիր է:

Դիմորդները պետք է ներկայացնեն

1. Դիպլոմի եւ ներդիրի բնագիր օրինակներ՝ իրենց պատճեններով:
2. Երեք լուսանկար նմուշ:
3. Տնային լրացման դիմում եւ ֆինանսական հնարավորությունների մասին տեղեկանք:

Փաստաթղթերի ընդունման համար կանխավճարը գումարով կազմում է ԱՄՆ 10 դոլարին համարժեք գումար, որը պետք է մուծել փաստաթղթերը հանձնելիս: Փաստաթղթերի ընդունման վերջին ժամկետը 1996 թ. ապրիլի 26-ն է:

Բոլոր դիմորդները 1996 թ. մայիսի 3-ին կհանձնեն անգլերեն լեզվի իմացության ստուգման քննություն (բացառությամբ այն դիմորդների, ովքեր վերջերս ստացել են TOEFL քննության 550 եւ ավել միավորներ): Առաջին փուլով անցած այն դիմորդները, ովքեր չեն բավարարի անգլերեն լեզվի իմացության պահանջվող մակարդակը, կհաճախեն 1996 թ. մայիսին ՀԱՀ-ում սկսվող անգլերեն լեզվի ուսուցման դասընթացին: Անգլերեն լեզվի ուսուցման դասընթացի ուսման վարձը կազմում է ԱՄՆ 180 դոլարին համարժեք գումար:

Հիմնական ծրագրում վերջնական ընդունելությունը կկատարվի դիպլոմի ներդիրի միջին գնահատականի, նախապատրաստական փուլում դիմորդների ցուցաբերած առաջադիմության եւ այլ ծրագրի համար անհրաժեշտ բնագավառի քննական արդյունքների հիման վրա (GMAT կամ GRE): Ուսման տեւողությունը հիմնական ծրագրի համար երկու տարի է: Հիմնական ծրագիր ընդունված բոլոր ուսանողները պետք է կրթության եւ գիտության նախարարության հետ ստորագրեն պայմանագիր հետո երեք տարի Հայաստանում մնալու եւ աշխատելու մասին պարտավորագիր:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ՀԱՀ-ի Ընդունելության գրասենյակ, Հասցեն՝ Մարշալ Բաղրամյան 40, առաջին հարկ, 19 սենյակ, հեռախոս 27-10-85:

ՀԱՀ-ը ռասայական, կրոնական, սեռային կամ ազգային խտրականություն չի հանդուրժում

ԱՅԱՔՍ

Ֆիրման ապրիլի 1-ից կազմակերպում է տուրիստական ուղեւորություն

Ե Գ Ի Պ Տ Ո Ս

Հանելի շրջագայություն, տաքավետ առեւտուր

ԿԱՀԻՐԵ - 3 գիշեր,
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ - 4 գիշեր — 650 ԱՄՆ դոլարի համարժեքով

ՊՈՐՏ ՍԱԻԴ - 3 գիշեր,
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ - 4 գիշեր — 665 ԱՄՆ դոլարի համարժեքով

Ապրիլի երկրորդ կեսից կազմակերպում է կանոնավոր չվերթ ԿԱՀԻՐԵ

ՊԱՏՎԻՐԵԼ ՀԵՌ. 531673, 524564

ՉԳՈՒՇԱՑԵՔ
դիֆթերիայի վարակ կա

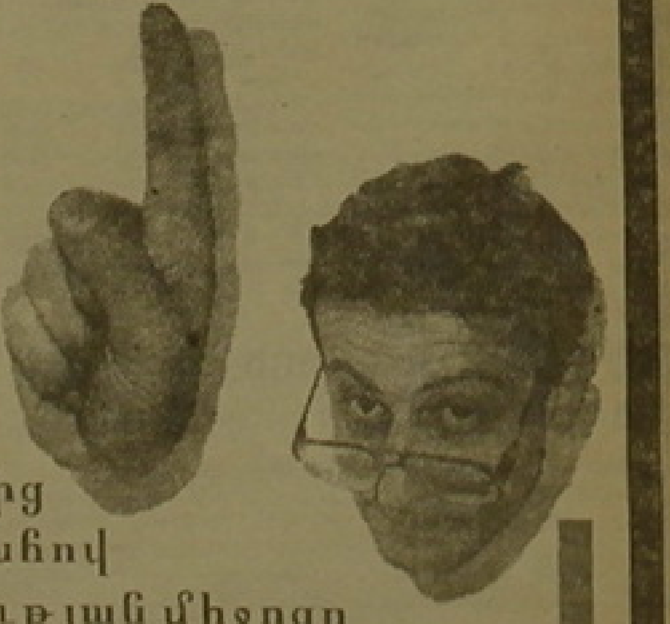

Այդ վարակից միակ և ապահով պաշտպանության միջոցը
ՊԱՏՎԱՍՏՈՒՄՆ Է

Համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի հրամանի՝ հանրապետության ողջ բնակչությանը (բոլոր տարիքային խմբերին) առաջարկվում է պատվաստվել դիֆթերիայի դեմ:

Դիմեք Ձեր տեղամասային պոլիկլինիկաները,

որոնք USAID կազմակերպության աջակցությամբ, ապահովված են պատվաստանյութով և միանվագ ներարկիչներով:

Ինչո՞ւ ՊԱՏՎԱՍՏՎԵԼ ՎԱՂԸ, ԵԹԵ ԿԱՐԵԼԻ Է ԱՅՍՕՐ:

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ծառայությունների *առաջարկի* եւ *պահանջարկի* մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Սփյուռ»:

«Հայաստանի Հանրապետություն» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Տպաքանակ 3000. Ստորագրված է տպագրության 21. 03. 1996 Գինը՝ 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@